

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona
Egy hónap ..... 2 korona

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

Évente post. sár egyenként 20 f.
minden következéskor 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesül-
vésnek palotájában,
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

502-es főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, április 10.

Orosz holttestek dombjai az Erdős-Kárpátokban.

Budapest, április 9. (Hivatalos.) Keleti Beszkidek arcvonalán általában nyugalom van.

Erdős-Kárpátokban ellenség arcvonal támadásait emberanyagának legkiméletlenebb kihasználása mellett állandóan rohamokkal folytatja. Holttesteknek és sebesülteknek valóságos dombjai jelzik orosz támadásoknak ágyúink és géppuskáink leghatásosabb tüze alatt álló területet. Tegnap harcokban egyezerhat száz sebesülten orosz elfogtunk. Többi arcvonalak egyikén sem fordult elő különös esemény. Hőfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Reimst gyújtógránátokkal bombázták

Berlin, április 9. Nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Teljesen rommá lőtt Drie-Grachten Yser-menti helységekből belgákat ismét elűzték. Kettő belga tiszt, egy száz főnyi legénység és kettő géppuska került e közben kezünkre.

Válaszul arra, hogy ellenség állásaink mögött levő helységeket bombázták, Reims városát, a melyben csapatok és ütegek nagy csoportosulását észleltük, gyújtógránátokkal bombáztuk.

Beau-Sejour majortól északra (Le Mesnil-től északnyugatra) tegnap este franciáktól több lövészárkot elragadtunk, két géppuskát zsákmányoltunk. Franciáknak két éjjeli visszafoglalási kísérlete sikertelen maradt.

Argonnei erdőségben meggyújtott egy francia gyalogsági támadás, a melynek alkalmával franciáknak ismételtén bódító gázokat fejlesztő bombákat használtak.

Maas és Mosel közti harcok fokozott hevességgel folytak tovább. Franciák ismét teljesen sikertelen támadás alkalmával a legsúlyosabb veszteségeket szenvedtek. Veuve sikon délelőtt és este eredménytelenül támadtak; Combrés mögötti Maas magasiat elfoglalása céljából állandóan újabb erőket küldtek harcba Selouse erdőből. St. Mihieltől északra ellenünk törő támadás állásaink előtt összeomlott.

Aillyi erdőben lassan előrenyomulóban vagyunk. Apremontól nyugatra franciák egy előretörése kudarcot vallott. Flireytlől nyugatra francia támadások tűzérési tűzünkben megtortek. Helységektől északra és északkeletre azonban elkeseredett kézi tusára vezetett, amelyben a mi csapataink kerekedtek felül és az ellenséget visszavetették. Franciáknak itt ellenünk intézett előretörései sikertelenek voltak. Bois-de-Petrebén sem nyertek a franciák tört. Ellenségnek egy kísérlete; hogy általunk elfoglalt Beandelagrande falut (Chateau Salustól délnyugatra) elfogja, meggyújtott.

Sudelkoppon elfogtuk a 884. francia ezrednek egy emberét, kinél dum-dum lövegek voltak. Hartmannswellerkoppon csak tűzérési harc volt.

Keleti hadszíntér:

Kalvariatól keletre harcok fejlődtek, amelyek még nincsenek befejezve. Egyéb a keleti arcvonalon nem történt. Legfőbb hadvesztőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A husvéti harcok.

Arad, április 9.

Kemény viadalokban telt el a husvét, csak úgy, mint a karácsony és az újév napja. A tűzvonalon levő katonák, a kik az állandó munkában alig tartják számon, hogy milyen napja van a hétnek, onnét ismerik föl az ünnepeket, hogy ilyenkor a rendesnél hevesebben és vadabban tör ki ellenük az oroszok kétségbeesett támadása. A mieink pedig azzal ünnepelnek, hogy a szokottnál vitézebbül és fáradhatatlanabban nyomják vissza az oroszokat.

A husvéti harcok mérlege a mi javunkra ütött ki. Már nemcsak a mi jelentéseink adják ezt hírül, hanem az oroszok is beismerik, a mikor sikertelen erőfeszítéseiket azzal mentik és szépítik, hogy az osztrák-magyar csapatok „jelentékeny erősítéseket kaptak”. Arról, hogy az oroszok milyen nagy erőket dobtak a reájuk nézve balul kiütött mérkőzésbe és hogy milyen szertelenül és irgalmatlanul pazarolták a saját embereik véréit, hallgatnak az orosz vezérkar sajtóirodái.

A sikerek hatása máris érezhető abban, hogy az oroszok támadása a kárpáti front több részén jelentékenyen erőtlenebbé vált, sőt megbénult. Ez az eredmény, ha a kárpáti csatát még befejezté nem teszi, mégis arra vall, hogy az oroszoknak több hetes offenzívája, a melyben a döntést minden lehető módon erőltették, kudarcot vallott.

Kétségtelen, hogy igen nagy érdekek lehettek, a melyek az oroszokat arra indították, hogy a Kárpátoknál a döntést kiereszköljék. Az a terv, hogy a Dardanellákon bejutva, Konstantinápolyt megszerezzék, most már csak fantom. Oroszország már szemrehányásokat tesz az entente-beli társainak, hogy elvben odaadták neki Konstantinápolyt, de megszerezni nem segítették. Szárazföldi hadsereggel

nem tudják az ostromot megerősíteni, a hadihajók pedig sorra törnek szét bordáikat a Dardanellák ércfalán. Németország irányában most már meg se ismétlik betöréseiket, amelyek csak arra voltak, hogy az ő orosz vadállati érzések kitombolják magukat; — mindannyiszor vissza kellett futniok — borzalmaik és kegyetlenségeik színhelyéről. Ez alatt pedig a birodalom belsejében egyre nő a titkos elégedetlenség és a nyílt békevágy; szaporodnak a zavarok, terjed az inség és érik a forrongás, a melynek kitörésétől lehet tartani. Oroszországnak tehát érdeke, hogy a háborút befejezze, s mivel Németországgal szemben a szövetséges angol és francia csapatok hasztalan tesznek kísérletet új meg új támadásokkal, az oroszok ezen a ponton akartak győzelmet szerezni, hogy a békekötésnél ez az előny az entente-re nézve kamatoztatható legyen. Ez a terv nem sikerült. Januártól kezdve tart a kárpáti harc, ha az oroszok néha kis előnyhöz jutottak, mi, szövetségesünk katonáival együtt azt visszaszereztük és kétségtelenül a harc új, reánk nézve kedvező fordulatot jelent, hogy legutóbbi jelentéseink szerint a harcokban legutóbb tízezer oroszot ejtettünk foglyul.

A katonai harctéri írók, a háború szenvedelmességét és makacs küzdelmeit festve, azt írják, hogy így folytatott háború már nem tarthat soká. Lehet. De ha ez a háború utolsó, vagy utolsó előtti fázisa lenne, akkor mindenesetre a mi fölényünket és sikerünket jelentik azok az eredmények, a melyeket a kárpáti orosz előretörés visszaszorításával és az ellenség erejének megtörésével szereztünk. Ez nemcsak a mi háborunknak, de a világháborúnak egyik legjobban kiemelkedő, jelentős eseménye. a mely

minden időkre megörökíti a mi katonáink dicsőségét és emlékezetessé teszi a harobírásnak azt a mértékét, a melyre az eddigi háborukban nem volt példa.

Anglia küzdelme a tengeren.

(Elkobzott postacsomagok. — Sztrájkra készülnek az amerikai munkások.)

Távírat tudósítáa.

Berlin, április 9.

Amsterdamból jelentik: A Daily Telegraph newyorki jelentése szerint a német amerikaiak óriási irásbeli tiltakozására készülnek az ellen, hogy az amerikai csomagposta nehézségeket gördít élelmiszereknek Németországba való szállítása dolgában. Eddig a posta csak a feladó veszélyére fogadott el ilyen csomagokat és ezeket elkülönítette a többtől. A németbarát Fatherland ez ügyben a következőket írja:

Ennek az elkülönítésnek csak az lehet a célja és következménye, hogy a szövetségeseknek a csomagok lefoglalását, amennyire lehet, megkönnyítse. Alig hihető, hogy az amerikai kormány Angliának ilyen módon alárendelhesse magát. A kormány eljárása árulás Amerika ellen és segítése Németország ellenségeinek. Az amerikai semlegesség így módon illuzóriussá válik. Amerika így körülmények közt alig árthatna Németországnak többet, ha nyílt háborúra bocsátkozna vele.

A Frankfurter Zeitung jelenti Londonból: A Times távirata szerint a német amerikaiak új nagy akcióra készülnek és az amerikai municiógyárak munkásait sztrájkra akarják ösztönözni abban az esetben, ha az amerikai kormány a municiókivitelt nem tiltja be.

Angol cenzura a semleges postaszállítványok fölött.

Berlin, április 9. Mint ismeretes, az angol és francia cirkálók több olasz postagőzös átvizsgálásakor az elmúlt héten kétezerháromszáz Németországba szülő postacsomagot lefoglaltak és a touloni cenzuravivatalba vittek. Az elkobzott, tengerentúlról jött csomagok leveleket, pénzt, csekket tartalmaztak. Az Északi-tengeren és az Atlanti-óceánon hasonló kalózkodás folyik és az elkobzott postacsomagok a londoni cenzura elé kerülnek. Tény, hogy Olaszországba szánt levelek, amelyeket angolok, amerikaiak és kanadaiak írtak, úgy érkeztek meg rendeltetésük helyére, hogy észrevehető rajtuk, hogy felbontották, sőt rajtuk van a londoni cenzor számjegye. Meg kell még jegyezni, hogy a semleges államok és Ausztria-Magyarország, ha jelentékeny késéssel is, megkapják a postai küldeményeket, mert a Habsburg-monarchia nem visel háborút barbár Luvernazádókkal fegyvertelen kereskedelmi hajók ellen, bár számos aktív tengeralatti van a földi háukikötőben.

Csak éjjel járnak az angol hajók.

Amsterdam, április 9. A londoni Standard szerint a kormány elrendelte, hogy az angol kereskedelmi hajók csak éjjel hagyhatják el az angol kikötőket.

Elsüllyesztett hajók.

Rotterdam, április 9. Lloyd's hivatalosan jelenti, hogy a Beawing angol hajó elvesztettnek tekintendő. A hajó szemet szállított Anglia részére és a fedélzeten huszonkét fő legénység volt. A hajó Newcastle kikötőjéhez

tartozott, tonnatartalma 2002 volt, 1889-ben épült, modern felszerelésű hajó volt. Hossza 265 méter, szélessége 39.8 méter.

Az Ousel angol gőzöst az Északi-tengeren két hydroplán megtámadta, több bombát dobott rá. A hajó ugyan elmenekült, de hogy végleg megmenekült-e, még nincs megállapítva. Az Ousel tonnatartalma 1284, hossza 265. m., szélessége 33.8 m. A hajó a Cork cég tulajdona.

A Zarina orosz vontatógőzös az Északi-tengeren levegőbe repült. A kilenc főnyi legénység hiányszik. Még nincs megállapítva, hogy a német tengeralattjáró torpedója, vagy német akna pusztította el. A Zarina százötvennégy tonnatartalmu és a Taylor grimsbyi cég tulajdona.

A Douro portugál gőzöst Sciffy meliét német torpedó elsüllyesztette. A Doure 302 tonnás halászhajó, 1907-ben épült.

Az Avant és Savoya angol bárkák vasárnap éjjel Gulswick mellett elsüllyedtek. A legénység elpusztult.

Tüntettek az internált belga hajók.

Berlin, április 9. A Vossische Zeitung jelenti Amsterdamból: Vlissingenben vasárnap az ottlevő belga hajók kitűzték a belga zászlót. A katonai hatóságok utasítására a zászlókat be kellett vonniok, mert idegen nemzeti színek vislése Hollandiában tilos, másrészt pedig ellenséges aviatikusok Vlissingent belga területnek nézhetnék és bombázhatnák.

Elítélték az ágyai mérgekverő asszonyokat

(Az esküdtek határozata. — Harom napos főtárgyalás.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, április 9.

Harmadik napja tárgyalta az aradi kir. törvényszék, mint esküdteiróság ma az ágyai mérgekverőnek bűnyűjét a tárgyalás mai napja a legnagyobb izgalom közt telt el. A vádlottak, az esküdtek s a közönség is tisztában volt ugyanis azzal az ügyésszi vádbeszéd után, hogy a halál angyala ott lebeg a tárgyalóterem felett: ha az esküdtek az ügyész által indítványozott kérdésre igennel felelnek, a törvényszék halálos ítéletet hoz. Ez annál is valószínűbbnek látszott, mert az elsőrendű vádlott, Felföldi Mihályné részben beismerte bűnét.

A tárgyalás megnyitása után Fikler Károly királyi ügyész tartotta meg vádbeszédét, amelyben a tények logikus csoportosításával bizonyította a vádlottak bűnösségét. Elmondotta, hogy Felföldiné két leányának hullájában oly nagy mennyiségű arzént találtak, amely nem egy, de tíz ember megöléséhez is elég lett volna. Felföldi Mihály exhumált hullájában is arzént konstátáltak s különben is a ténytanuk vallomásaival beigazolást nyert, hogy a bástialis asszony folyton betegeskedő, nyavalyatörős férjét, aki terhete volt, el akarta tenni láb alól. Maga Felföldiné is részben beismeri ezt: beismeri, hogy tudott arról, hogy Kiss P. Jánosné valami szert kevert Felföldi kolbászos levesébe, amittől a beteg „örökre megpihen”. Bizonyítja az asszony bűnösségét az is, hogy a tanuk vallomása szerint Felföldi elhunytá után az asszony mindig a csendőrtől félt, munka közben az ablakon kitekintgetett s kérdezte napszámos társaitól, hogy nem keresték-e őt a csendőrök, nem jötték-e és. Másodrendű vádlott, Kiss P. Jánosné mindent tagad, de tagadásával szemben áll a tény,

hogy az ő férjének holttestében is nagymennyiségű arzént találtak, továbbá, hogy egyik ténytanu, Békési Vida Józsefné látta, amikor az asszony Felföldi ételébe valami fehér port kevert. Kéri, hogy az esküdtek Felföldi Mihálynét két rendbeli, lemenő ágbeli rokonon elkövetett gyilkosság büntetésében mint tettest, egyrendbeli, házastársan elkövetett gyilkosság büntetésében mint tettestársat, Kiss P. Jánosné pedig két rendbeli gyilkosság büntetésében mint tettest mondják ki bűnösnek.

Az ügyész után Nagy Sándor dr. Felföldi Mihályné védője tartotta meg egy óráos védőbeszédét, amely magas tudományos színvonalon állott. Mindenekelőtt hangsúlyozta, hogy védenca bűnössége mellett nem merült fel semmi bizonyíték. Az, hogy a hullákban arzént konstátáltak, még nem bizonyít semmit. Hosszasan foglalkozik az arzén és arzénhidrogén természetével, a hasonló mérgezések egész csomó példáját említi fel. Az arzén nem bizonyít a mérgezés mellett, más uton is belekerülhetett a hullákba, például a talajból, a ruhából, festékből, belekerülhetett azokból a fémgombokból, amelyekkel együtt temették el a holttesteket. Az arzén különben is gyorsan ölt mérget, amely az áldozattal néhány perc alatt végez, már pedig ugy a két leány, mint Felföldi elhunytát hosszas betegeskedés előzte meg. Ha védenca esetleg tudott is arról, hogy távollétében — mialatt ő fáért volt kint — Kissné valamit belekevert férje tejébe, azt hihette arról, hogy gyógyszer. Kéri az esküdteket, hogy Felföldinét a két leány esetében a vád alól mentessék fel, férje meggyilkolásának ügyében pedig legrosszabb esetben is mint bűnségédet és nem mint tettestársat mondják ki bűnösnek, s erre vonatkozólag egy kérdést is indítványoz.

Momák Döme dr., Kiss P. Jánosné védője lendületes és hatásos védőbeszédben bizonyította, hogy védenccét a produkált bizonyítékok alapján lehetetlen bűnösnek kimondani. Kissné mindent tagad, tagadásával szemben pedig egyetlenegy terhelő adat sem merült fel.

Az elnök zárt tárgyaláson kiiktatta az esküdteket, akik ezután ítélethozatalra vonultak vissza. Hosszas tanácskozás után hirdették ki a verdiktet: Felföldi Mihálynét — amint azt védője, Nagy Sándor dr. kérte — két rendbeli gyilkosság büntetésében nem bűnösnek, egy rendbeli, hitvestársán elkövetett gyilkosság büntetésében pedig mint bűnségédet bűnösnek találták, Kiss P. Jánosné pedig két rendbeli gyilkosság büntetésében mondották ki bűnösnek. A törvényszék az esküdtek igazmondása alapján Felföldi Mihálynét nyolc évi fegyházra, Kiss P. Jánosné pedig életfogytiglani fegyházra ítélte. Az ügyész, s Kissné védője semmiségi panaszt jelentett be.

Az ítélet kihirdetése után tragikus jelenet következett. Kiss P. Jánosné szigorú ítéletet hallva, jajveszékelve esett össze, mire a tárgyalóteremben jelen volt rokonai is hangos jokogásban törtek ki. Alig lehetett a bűnös asszonyt lecsillapítani s nagynehezen elvezetni.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Mérnök és Építész Egylet ma, szombat esti 7 órakor Központi szállobeli együleti helyiségében választmányi ülést tart, melyre a választmány tagjait megairom. Vírágó Lajos s. k. elnök. Tárgysorozat: A közgyűlés időjének és tárgysorozatának megállapítása, pénztári ügyek, tagsági ügyek, folyó ügyek és indítványok. — Választmányi ülés után az egyület tagjai esti 8 órakor testületi vacsorára gyűlnek össze a Kánya-féle színházi étterembe, (külön helyiség.)

„Krasznije csorty.“

(Aradi honvédhuszárok kamionkai rohama. — Tizennégy ütközetből sebzetlenül haza.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 9.

Ma délelőtt egy magas, erőteljes, daliás természetű fiatal ember érkezett Aradra, izmos testén a legpompásabb, a legdiszesebb, legpazarabb ruha feszült, ütött-kopott huszárzubbonnyal elnyűtt, tarka öszvevisszaságban százszor megfoltosított lovaglónadrág, a harcterek elviselt, szakadozó-foszladozó öltözet, a mely nekünk most a legelegánsabb, a legdrágább. A nyolc hónapos háborúnak egyetlen egy napját sem töltötte pihenve a daliás természetű huszárkapitány, V. Andor, az aradi honvédhuszárok egyik legkiválóbbja, a ki most kapta meg a két heti szabadságot, a mely azoknak a tiszteknek jár ki szukcesszive, a kik egy pillanatra sem hagyták el eddig a harcteret. A hős huszárkapitány ezrede viselt dolgairól a következőket mondotta el munkatársunknak:

— Lovashadosztályunk, amely az idők folyamán a harctérnek ugyasólván valamennyi pontján megfordult, mert ide-oda helyezgetve gyakran a front egyik végéről a másikra dobta, sok győzelmes és fontos jelentőségű csatát vívott meg. A legelső egyike volt a híres kamionka—strumilovai ütközet, amely után sok derék bajtársunk — köztük mint ismeretes Mokry kapitány, Kuliffay főhadnagy — nem lépett vissza többé sorba, de amelynél kiérdemeltük az oroszok közt a „krasznije csorty“, a vörös ördögök elnevezést. A kamionka—strumilovai híres atak, amelyet sokszoros ellenség ellen intéztünk, szürkületkor vette kezdetét. Előbb keresztülvágtuk magunkat az ellenséges gyalogsági vonalon, aztán minden oldalról reánk irányuló géppuska és kartácstüz közepette nyomtuk vissza az oroszokat a város szűk sikátorába. Ott rettenetes utcai harc keletkezett, elkeseredett küzdelem, ember-ember ellen. Mindig magam előtt fogom látni azt a jelenetet, amikor egyik utcakeresztvezésnél egy őszszakálu aggasztán feszülettel a kezében áldotta meg rohamra induló huszárjaimat. Az utcai harc csak a sötétség beálltával szűnt meg s a város lakói csak akkor mertek előbujni a házak romjai közül. Az ütközet után átvettem az elesett M. kapitány századának parancsnokságát.

A későbbi harcok során átléptük az orosz határt. A Visztulán átérve mindannyiunk keble az örömtől megdobbant, mikor először muszka földre léptünk. Alig telt el nap ütközet nélkül. A legerősebb volt a szadai, amely három napig tartott szakadatlanul. A három nap után égő falvak összeülekező füstoszlopai jelezték az ütközet helyét s mikor pihenőre tértünk, az üldözött ágyuk egyhangú tüzelése ringatott bennünket álomba.

Mindszentek táján felszaladtunk egy kicsit Ivangorod alól. Hosszu ideig voltunk ott a barátságtalan kiélt vidéken s ha táborfüzet — áruló fénye miatt — nem lehetett gyujtani, a dermesztő hidegben csak a ló teste melegített bennünket. Hogy mikor van ünnepe, azt sohasem tudtuk, csak halottak napjára emlékszem. Egy hegyszakadékban töltöttük s a hóviháros, rideg éjjel elfelejtette velünk a szomorú nap évfordulóját.

A karácsonyt is a lövészárókban töltöttük. El voltunk készülve rá, hogy az oroszok megzavarják karácsonyunkat s úgy is történt. Mikor alkonyodott, a Himnusz halk akkordjai futottak végig az egész vonalon s kemény, fér-

fiaknak szemében könny csillant fel. Az osztrákok a Stille Nacht, heilige Nacht című dalt énekelték. Ez alatt az idő alatt egy puskalövés sem hallatszott. Azután kemény küzdelem vette kezdetét, majd hajnalban, a szürkület oltalma alatt előrenyomultunk s egy utasági kereszt-nél halk imával áldostunk a szent nap emlékének.

E nap is meghozta véráldozatát, de két héttel később, orosz karácsonykor rajtunk volt a sor s erős harcok folytak egészen orosz újévig.

Részt vett ezredünk két százada, köztük az anyám is a legendás limanovai harcokban is. Lőről leugorva én és főhadnagyom hat kózákot vágtunk agyon. A limanovai ütközetben történt, hogy kilőtték a lóim lovamat, Spasánál bal zsebemet furta keresztül egy golyó, de egyébként, habár tizennégy nagy ütközetben vettem részt, még egy karcolásnyi sebet sem kaptam.

Vörös könyv az orosz és szerb kegyetlenkedésekről.

(Hivatalos akták a betört hordák garázdálkodásáról. — Száznegyvenöt okmány.)

Látrati tudósítás.

Budapest, április 9.

Ma jelent meg Németország fehér könyve, amely beszámol az oroszoknak Keletporoszországban elkövetett gyalogatos kegyetlenkedéseiről és méltóképen sorakozik a gazságok mellé a népjog megsértéseinek az a bizonyítékos gyűjteménye, amelyet most vörös könyvben jelentet meg a monarchia.

A gyűjtemény bevezetésében közli, hogy az ellenséges államok a monarchia diplomáciai funkcionáriusait a háború kitérősekor brutális bánásmódban részesítették. Az osztrák-magyar állampolgárokat, katonaköteleseket, betegeket, nőket, gyermeket visszatartottak, elzártak, sok ezren közülök még mindig fogóságban vannak.

Az ellenséges csapatok túlesszik magukat a genfi konvención és a hágai konferencián, még a békés polgárok életét, becsületét, szabadságát, vallását, a művészetet, tudományt védő intézményeket is megsértének. Fő oka ennek az, hogy Franciaország, Anglia és Oroszország vadakat és félvadakat állítottak harcba európai csapatok ellen.

A gyűjtemény négy részre oszlik: 145 okmányt tartalmaz a monarchia diplomáciai funkcionáriusainak bántalmazásáról, az osztrák-magyar állampolgárok brutalizálásáról, rossz ellátásáról, a nők botrányos erkölcsi üldözéséről, még Franciaországban is. A gyűjtemény negyedik része a hadijog megsértéseit tárgyalja Oroszország és Szerbia részéről.

Számos ténykép felvétel van a dum-dum lövegek okozta sebesülésekről, hetvenegy okmány a sebesültekkal való borzalmas bánásról, a katonák megcsönkítéséről.

A 128-ik okmány szerint a szerbek egy huszártisztnek levágták az alsókarjait, másoknak két oldalt bevágták a mellkasát, a mellén kötelet hústak át és

felakasztották, alatta azután tüzet gyújtottak. A komitások és montenegróiak orvos-állomásokat lőttek.

A gyűjteménybefejezése az oroszok bukovinai kegyetlenkedéseiről szól.

Az eleki állomáson örökbe adott kisleány.

(Hat év óta huzódó regény. — A titokzatos urinő.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, április 9.

Hatodik esztendeje foglalkozik Rimler Károly nagyváradi polgármester, a belügyminiszter és Aradmegye alispáni hivatala egy apró kis leány ügyével, akinek sem a nevét, sem a korát, sem a származását nem tudták eddig hitelesen megállapítani. Senki gyermeke ez alatt felnőtt a nagyváradi gyermekmenhelyen, most már körülbelül 13 éves.

1909. augusztus 9-én megjelent Rimler Károly polgármester előtt E.-né Reisz Etelka és előadta, hogy három év előtt egy három-éves gyermeket adott át neki az aradmegyei Elek község vasuti állomásán egy rendkívül elegánciával kiöltözött urinő azzal a kéréssel, hogy vigyázzon a gyermekére hónapig, amíg ő Makóról visszajön. E.-né Reisz Etelka akkor Elek község vasuti állomásán lakott. Az urinő sem másnap, sem azóta nem jelentkezett. A kisleányt azóta könyörületből magánál tartogatta, de most, mert nincsen miből, nem tarthatja tovább a gyermeket, akiről nem tud semmit. A gyermek maga azt mondotta, hogy Kovács Irmának hívják, de ez sem bizonyos.

Rimler Károly polgármester a gyermeke, a gyermekmenhelyre küldte. A gyermekmenhely igazgatója E.-né Reisz Etelkának adta ki gondozásba a gyermeket. Az árvassék ekkor árt a rendőrséghez a gyermek származásának kikutatása érdekében, de a rendőrség nyomozása eredménytelen maradt. Az árvassék utóanyakönyvezetés céljából árt a városi anyakönyvi hivatalnak.

Az anyakönyvi hivatal az anyakönyvi utasítás értelmében Rimler Károly polgármestert kereste fel határozathozatal végett. A polgármester felidézte E.-né Reisz Etelkát, aki újlág elmesélte, hogyan jutott hozzá a gyermek az aradmegyei Elek község vasuti állomásán. A polgármester erre átküldte az iratokat Aradmegye alispáni hivatalához, ahonnan egy félév múlva visszaérkeztek az iratok azzal, hogy Aradmegye területén nem tudtak nyomára jönni a gyermek származásának, és mivel annak idején nem ujszülött gyermeket adtak át Reisz Etelkának Elek község állomásán, ezért az aradmegyei alispán elhárítja magától az illetékeséget.

Rimler Károly polgármester ekkor fölterjesztette az iratokat a belügyminiszterhez, aki 1911. novemberében úgy határozott, hogy első fokon Nagyvárad város polgármestere illetékes az utólagos anyakönyvi bejegyzés fogadtatására. A polgármester intézkedett is, de ekkorára E.-né Reisz Etelka elutazott Nagyváradról és a rendőrség nem tudta tartózkodási helyét kipuhatolni. 1912. májusában a hatalmas iratesomó „további szorgalmazásig iratárba tétetett“.

Most, három év után kiderült, hogy E.-né Reisz Etelka Simonyifalván, Aradmegyében lakik, kihallgatható.

De hogy ki volt az elegánsan öltözött urinő, aki az eleki vasuti állomáson elhagyta a kis lányt, az talán soha sem fog kiderülni.

Bevehetetlen az uzsoki szoros.

(Moraht őrnagy beszámolója a kárpáti frontról.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, április 9.

Moraht őrnagy, a Berliner Tageblatt katonai szakértője, aki jelenleg a kárpáti fronton tartózkodik, mai cikkében beszámol az Uzsoki szorosnál tett látogatásáról.

Részint autón, részint nyílt lokomotívon és szánon tette meg az utat, a szoros egész környékét bejárta. Az utak mindenütt praktikusnak vannak felépítve, de mihielyt oldalvást teretek, az erdős talajra, fogalmat lehetett alkotni arról az óriási szolgálatról, amelyet derék csapataink végeztek el, amikor keresztülverték magukat ilyen hőtömögekben, miközben az erdélyi szászok különös dicsőséget szereztek maguknak. Erthető okokból — írja Moraht őrnagy — ellent kell állanom annak a kísértésnek, hogy részletezzem az uzsoki szorost elzáró front technikai kiépítését. Minden emblematikusan lehetett megtervezésben és kidolgozásban. Várat teremtettek ide, amelyen megvárja fejét az orosz támadás, anélkül, hogy csak kilátása volna is sikerre.

A fegyvernemek és csapatok csoportosítása, az elszállásolási helyek — mind ebben elismerhető szövegszerűségünknek a vad, hegyes vidékeken kifejtett természetesen ügyessége, amellyel mindenhez alkalmazkodni tud és egymásután leküzdözi az akadályokat. A tűzértség normális elhelyezése teljesen lehetetlen volt. A védekezésnek mégsem kellett lemondani a tűzértség segítő hatásáról. Az elszállásolásról és ellátásról való gondoskodás is hozzájárult ahhoz, hogy a szoros védői megkedvelték tartózkodási helyüket. Legtöbbszörre saivós parasztok a magyar síkságról és hozzásimultak a tenger színe felett ezer méternél magasabb hegyen, a teljesen megváltozott élethez. A kezeket és arcaikat sötétbarnára festette a földmelyedésbe elhelyezett kis vaskályhák füstje, de a bozontos szemöldök alól tisztán csillognak a szemek. Mindenütt biztos elővigyázatosság. Két nappal az uzsoki szorosnál tett látogatásom után bebizonyult, hogy ez nem látészólágos csupán, mert az orosz támadást az ellenség súlyos veszteségei mellett visszautasították. Nem azért sorolom fel mindezt, mert a normális helyzet és a hangulatot jellemzik, hanem, hogy megadjam a kiemelkedő szolgálatokért a méltó elismerést. Az uzsoki szoros bátor őrzői egyáltalán nem tekintik elveszítettnek helyzetüket. Korbácsot és revolvért nem használnak, ellenben igenis gondoskodást és emberies érzületet. Így sikerült olyan tisztára katonai tulajdonságokat fakasztani, amelyeknél szebbek nem teremhetnek a köteleesség talaján. Hogy a felsőbb vezetőség a helyzet magaslatán áll, annak bizonyítéka az is, hogy távollartja magát minden olyan körülménytől, amely az események változatos folyamában időközönként félremagyarázásra vagy félreértésre adhatna okot. Az a benyomásom, hogy ennél a hadsergecsoporthoz mindenki érzi, hogy meg van hagyva neki az osztatlan önállóság és ezért friss és derűs a szelleme. Ez annál figyelemreméltóbb, mert hisz sürgöny és telefon útján érintkezhetik csak felfelé és ez a két eszköz manapság nem zárja ki, hogy a rajtuk leadott parancsokat később, esetleg másként magyarázzák. Csak ott, ahol az alsóbb fokú vezetőség felelősségét nem kényszerítették meg mesterségesen, található olyan nagy bizalom a hadi helyzetben és en-

ilyet találtam az uzsoki terep szimpatikus parancsnokainál és tisztjeinél. Sehol sem látnak kísérteteket, de sehol sem ámitják magukat hamis képzeletekkel. A Kárpátokban a „veni, vidi, vici” csak frázis.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Vasárnap délután a Helén, énekes bohózat Este Berky Lili, a Népepera művésznőjének bucsufelléptével, A tolonc.

Hétfő: A Vigszínház legújabb bohózata, A kék egér.

Kedd: A kék egér.

Szerda: Gombaszöghy Ella, a Vigszínház művésznőjének felléptével, Délibáb-utca 7.

Csütörtök: Gombaszöghy Ella felléptével Tündériaki leányok.

Péntek: A Vigszínház nagy sikert aratott operette-ujdonsága először: A Zsuzsi kisasszony.

Sombat: A Zsuzsi kisasszony.

* A „Kis királyi” zsufolt ház nézte végig, a vendégművész kedvéért megtelt a színház s ez ma a legautentikusabb kritika. Sok kihívás, meleg tapsok, színes szép színházi es' e, mintha csak a régi szép időköt élénk, ezt köszönhetjük ma Berky Lili művészetének. Az előadás ment magától, a szereplőket vitte a jókedv. Győző elemében volt, nemcsak a közönséget, de a szereplőket is megnevettette. Pataky diszkrét, elegáns játékát, szép hangját hálásan tapsolták. Barics énekszámainak nagy sikere volt, sok szívvvel megjátszott kis királyában magunk előtt láttuk Mánuel romantikus szomorú történetét. (W. K. dr.)

* A színház hírei. Berky Lili, Éra operett címszerepében. Berky Lilit ma már mint kedves ösmerőst ünnepli a közönség minden megjelenésénél. A művésznő évja teljesen új fellegásban domborodik ki a mai előadásban, hozzá számítva a pazar toleltéket, nem mindennapi élvezetre számíthat a közönség. — Vasárnap Berky Lili bucsufelléptével Tóth Ede híres népsziműve a Tolonc kerül színi, melyben a vendég művész mint népszimű énekes, tehát egy egészen új zsánereben mutatkozik be az aradi közönségnek.

— Helén, ez a minden jelenetben izgalmas énekes színjáték, melynek eddigi előadásai kivétel nélkül zsufolt nézőket vonzottak, vasárnap d. u. 3 és fél órakor először kerül színi mérsékelt helyárakkal, és így a délutáni közönségnek alkalma kínálkozik, hogy ezt a nagyszerű színjátékot, mely az idej színi idény egyik legkimagaslóbb darabja, abban a szereposztásban láthassa, mint az első bemutató előadás alkalmával. — A kék egér, Engel és Horst rendkívül mulatságos bohózata foglaltja el részben színi próbaidejét, az ujdonságot, melyre most készül a Vigszínház is, a legkiválóbb szereposztásban mutatja be a társulat. A főszerepét L. Kiss Mariska játssza, partnerei Deli és Kortész. A komikum nagy része Bonkóné, Várni és Polgár kezeiben vannak, a többi szereplők H. Harmat Józsa, Herold, Virág stb. — A Zsuzsi k. a., a Vigszínház slager operettje, melynek nemcsak a zenéje mesés, de a szövege is pompás, a jövő héten kerül bemutatásra. A társulat nagy gondal készül az ujdonságra, melyben az egész személyzet foglalkoztatva van. Főszereplők Pataky Vilma, K. Pongrácz M., Győző, Járai, Polgár, Kiss Miklós, Kortész stb.

* A fekete álom — utoljára. (Asta Nielsen és Psylander az Apollóban.) Akár a régi Asta Nielsen esteken, a közönség ma is valóságilag megostromolta az Apolló-színház pénztárát. A kik bejutottak a nézőtérre, azoknak gyönyörű szórakozásban volt részük. A fekete álom izgalmas cselekménye már magában véve is lekötötte a néző érdeklődését, de százszorta tökéletesebb Urban Gad drámájának szépsége Asta Nielsen és Psylander Waldemar megjátszásában. Asta Nielsen a könnyelmű kedveséhez hűséges szerelemmel ragaszkodó lovarró szerepében beleviszi egyéniségének ragyogó művészetét, amelyhez stíluszerűen simul Psylander alakítása. Nagy sikere volt az Apollóban Riitta Sachettónak is, aki a Kaland a háremben című

vigjátékban játssza a női főszerepét. A derék festőiesen szép műben játszódik is. Szombaton megy utoljára az Apolló szezonos műsora.

* Add meg a mi mindennapi kenyérünket. (Az Uránia tegnapi bemutatója.) Páratlan sikert aratott a színház tegnapi hatalmas drámája: Ingeborg Holm. Kevés ilyen igazán szívbe markoló, frappáns hatású film jelent meg a filmpiacon és ez a kép a színház repertoárjának igen szép elismerést hozott. A dráma tartalma könyekig meghatotta a jelen voltakat. Egy család tragédiája perog le előttünk hatásos, mély érzésű képekben. A legnagyobb boldogság jelenetei után ott következik hatásos ellentétképpen a legnagyobb nyomor képe és elemi erővel ragadja meg a nézők lelkét a szegény Ingeborg Holm kálváriája. A film meséje kristálytisztán egyszerű, de felkorsósolja a legelemibb érzeinket, megmarkolja a nézők idegszárait és részvételt kelt a szenvedők iránt. — A rejtélyes látogató Stuart Webbs film legközelebb az Urániában.

Hét és fél zászlóalj egy hadtest ellen.

(Vitéz magyar katonák, hős parancsnok.
— A Przemysl körül harcokból.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, április 9.

Menetzászlóaljaink hősiességét a San-vonal hallhatatlan védelmében kívül, ahol nyolcnapig zászlóalj hat napig tartotta fel az első kaukázusi hadtestet, legjobban tanúsítja a 32. honvédmenetzászlóalj tevékenysége a Przemysl körül vívott harcokban. A Bykow nevű támaszpontnak helyőrsége a zászlóalj harmadik százada volt Jaksits Aladár százados vezénylete alatt. Erre a kis erődítési műre az oroszok oly hibátlanul voltak belőve, hogy a 21 cm-es gránátjai nemcsak a védelmi sáncot tették tönkre, hanem még a legénységi kazamatákba becsapódtak, a hol iszonyu pusztításokat okoztak. A veszteségeket pedig nem jóiskolázott, rég megszervezett csapatnak kellett kiállnia, hanem egy egészen fiatal csapat alakulatnak. Hozzájárultak a helyzet nehézségéhez még az oroszoknak éjjel-nappal mindig maguk körül robbantógázoktól fulladó és a nagy lövedékek robbanó darabjai és a szét hulló és becsapódó falazat által megtizedelt legénység nem talált még alvásra sem alkalmat. A veszéllyel és a tü fáradtság idegrontó befolyásával szemben, mindenképp Jaksits százados vasakarátának és bámulatos nyugodt, soha el nem csüggedő lelkiállásának volt köszönhető, hogy a vitéz magyarok maguk körül a szomszéd állásokat az iszonyu lövés által teljesen megszemmisítették látva és bajtársaiknak vissza vonulását észrevéve, állásaikat mégis addig tartották, a míg csak a parancs nem jött, hogy a elöltölt művet el kell hagyni.

Még ekkor is szemben szállt a meg nem rendíthető csapat az ellenséggel és saját zászlóaljának visszavonulását oly fölényes nyugalmával és jól irányzott tüzeléssel fedezte, hogy a zászlóalj majdnem veszteség nélkül elérte új állását.

Jaksits százados jótalán a hadi hősiesség nyes katonai érdemkereset volt.

Tért nyertek csapataink a Laborc völgyében.

(Előnyomulás Viravaig. — Nem sikerült az orosz áttörési kísérlet Homonna felé. — Az elfoglalt Przemyslben.)

Távirattal tudósítás.

Budapest—Bécs, április 9.

A sajtóhadiszállásról jelentik: A Laborca-völgytől keletre húzódó magaslatokon a németek támogatásával végrehajtott előretörésünk sikere sokkal nagyobb jelentőségű, mint az első pillanatban gondolni lehetett. Ezzel az előretöréssel a Virava-vidékig jutottunk s így a térnyerés magában is szép eredmény, de ez eltörpül fontosságában az előtörésnek az egész frontra gyakorolt hatása mellett.

A hatás elsősorban az oroszok támadó kedvének látható ellanygulásában nyilvánul meg s azonkívül teljesen értéktelenné tette azokat a kis orosz sikereket is, amelyeket a husvéti ünnepek alatt Homonna irányában való keresztültörési kísérletük során az Ondava és Laborca vidékén értek. Ezek a sikerek különben sem álltak arányban azzal a rengeteg véráldozattal, amibe az oroszoknak kerültek.

A lupkovi szorosostól keletre eső áttekinthetetlen terepen, ahol a küzdelem számtalan részletüközetre forgácsolódott, helyzetünk teljesen kielégítő.

A harcok tegnapis változatlan hevességgel folytak tovább.

Áttörési kísérlet Homonna felé.

Berlin, április 9. Leonhard Adelt, a Berliner Tageblattnak a Kárpátokba küldött haditudósítója a következőket jelenti lapjának:

A harc a kárpáti front, nyugati szárnyán a husvéti ünnepek alatt s a rákövetkező kedden is elkeseredetten folyt s az egyes részletüközetek, melyek váltakozó eredményűek, egészükben nyilvánvalóvá teszik az oroszok célját, hogy Homonna irányában szeretnének áttörni. Az oroszok széles jobbszárnya három havi fáradságos küzdelem után mindössze néhány kilométernyi tért nyert a konicnai s alsópagonyi Zhoró felé vezető utakon, anélkül, hogy Bártfát elérhette volna. A harc itt Rákóczy ősi vára előtt az ősi magyar hősiesség jegyében folyt le. A mi fogalmaink szerint aránytalanul nagy áldozatokat, amiket az oroszok itt hoztak, még felülmúlják azok a veszteségek, amiket azok a folytonosan megújított rohamok okoztak, amelyek az Ondava völgy mentén Alsópagonytól és a Dukiai-szorostól Sztrópó felé tolódtak el. Ezek a támadások, amelyek az ünnepnapokon egyre erősebbek lettek, mindkét félre szükségessé tették, hogy kelet felé a Lupkovi-szoros vidékén a front kiegyenlítésére törekedjenek. E célra az oroszok Przemyslnél felszabadult erőket használták fel, a mieink pedig önként feladták a Cisnalkalnicáig s Berechny-Gorneig kitolt pozícióikat s az ellenséget a jól megválasztott s előkészített pozíciókban várták. Ennek következtében a harcok a Virava vidékén a Latorca egész felső völgyére kiterjedtek. A számos véres külön akció s támadás által meggyengült s kimerült ellenség itt nem tudott megállni s különböző helyeken állásából kivertük s visszavetettük őket; itt különösen jelentékeny részletsikereket értek el a beosztott német csapatok, akiknek kitűnő magatartását és szintén elismerték a vitéz osztrák-magyar bajtár-

sak. Ezeknek a részletsikereknek kedvező hatása várható a nyugati frontrészekben. Az Uzsoki-szoros, valamint az összes keleti kárpáti szorosok a szövetségesek birtokában vannak.

Előretörésünk a Topolya és Uzsok közt.

Pétervár. A Kárpátokban a Topolya folyó és Uzsok között a németek az osztrák-magyar csapatokkal együttesen hevesen előretörték jelentékeny megerősítésekkel.

Nem várnak döntést a Laborc mentén.

Berlin, április 9. Kirchlechner, a Berliner Tageblatt haditudósítója a következőket táviratoztta lapjának az osztrák-magyar főhadiszállásról:

— A husvét szép, napos időt hozott a Kárpátokra. A kedvező időjárás növelte a harcok hevességét, amelyek az Ondava-völgy mindkét oldalától egészen az uzsoki szorosig tartanak. Természetes, hogy e hosszú front egyes szakaszain nyugalom van. Nagyszerű részletsikereinkkel szemben állanak az oroszoknak egyes pontokon elért eredményével. A Laborc-völgy keleti magaslatainál történt osztrák-magyar-német nagyszerű előnyomulása még nem jelent döntést, amely még nem is várható a legközelebbi időben.

Elesett a cár szárnysegéde.

Pétervár. A cár szárnysegéde Lengyelországban elesett.

Az orosz generalisszimust Przemyslbe várják.

Krakó, április 9. Nikolajevics Miklós nagyherceget e hét folyamán Przemyslbe várják. Hír szerint még e hó folyamán elkészül Galiciának új kerületi beosztása, amelynek tervezete szerint Przemysl lesz a fővárosa a negyedik galíciai kormányzóságnak.

Hatezernyolecsáz el nem szállítható beteg a várban.

Bukarest, április 9. Az orosz Westnik-ügynökség jelenti, hogy a Przemyslben talált hatezernyolecsáz súlyos beteg és sebesült ápolására, minthogy a betegeket még elszállítani nem lehet, ideiglenesen több osztrák és magyar orvost és betegápolót alkalmaztak.

Przemysli fogoly tisztak Kiewben.

Bukarest, április 9. A Dimineata tudósítója beszélt Jassyban Tatra francia újságiróval, aki Oroszországból Romániába való utazása közben Kiewben is megfordult. A francia újságíró elmondta, hogy a Przemyslben fogásba került osztrák és magyar tisztakkal igen jól bántak. Kuzmanek tábornoknak a kiewi kormányzósági palota első emeletén rendeztek be lakást. Kuzmanek naponként többször sétál a városban és bevásárlásokat végez. A többi osztrák és magyar tiszt is kihverte már a hosszú ostrom szenvedéseit.

Kitüntetik Désy Zoltánt.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Désy Zoltán március 24-ikére virradó éjjel támadásra vezényelte századát. A tuleró ellen fedezte csapataink átkelését a Dnyeszteren, azután ellentámadást kezdett. A rohamban megsebesült és azután nyoma veszett. Az országgyűlési képviselőt kitüntetik.

Békeagítácló Oroszországban.

Berlin, április 9. A Kreuzzeitung reprodukálja a Defense március 26-iki számában megjelent pétervári tudósítást, amely közli, hogy Oroszországban anonim röpiratokat terjesztenek, amelyek hathatós akciót sürgetnek, hogy a kormányt békekötésre kényszerítsék. A háború folytatása Oroszországnak nem fog hasznot hozni, mert lehetetlen Németországot és Ausztria-Magyarországot legyőzni.

Német offenzíva a Pilicánál.

Stockholm, április 9. A Rjecs katonai munkatársa azon panaszkodik, hogy az oroszok Prasznystól csak rendkívül nehezen tudnak előrehaladni, mert a németek rendkívül makacs és hatalmas ellenállást fejtenek ki, amely tagadhatatlanul nagy áldozatába kerül az orosz hadseregnek.

A németek offenzívája a Pilicánál új lendületet nyer. Lomzánál és Suvalkinál a mérkőzés még egyre tart.

Élelmiszerinség Péterváron.

Pétervár, április 9. A Rjecs jelenti: Az élelmiszerdrágaság hallatlan mértékben nő. A szegényebb néposztály helyzete kétségbeesítő. A drágaságnál sokkal nagyobb baj, hogy rövid idő múlva teljesen hiányozni fog minden élelmiszer. Kérdéses, vajjon a behozatal lehetséges-e. Az inség egészen demoralizálta a lakosságot és a háborús lelkesedést teljesen elnyomta.

Eitel Frigyes

egy aradi zeneszerző művéről.

(A Német dobosok. — Wagner József dr. kompozíciója a nyugati harctéren.)

Az Aradi Közlöny tudósítója.

Arad, április 9.

Wagner József dr. aradi főgimnáziumi tanár, akinek zenekritikai és zenetörténeti munkásságát az Aradi Közlöny olvasóközönsége ismeri legjobban, több szép és eredeti kompozíciójával keltett elismerést az aradi hangversenyek, Kölcsey-szurok publikumánál. A jeles aradi zeneszerző legutóbb egy háborús aktualitású zeneművet adott ki Német dobosok címmel. Az a lelkesedés és szeretet, amellyel nagy szövetségesünkre tekintünk, inspirálta Wagner drt és ez adta azt a gondolatot is, hogy munkáját Eitel Frigyes német hercegnek ajánlja.

A német császár fia természetesen egytől-egyig a harctéren vannak a háború kezdete óta és ott tartózkodik Eitel Frigyes herceg is — akiről a balkáni sajtóban az utóbbi időben olyan hírek jelentek meg, hogy Konstantinápolyban járt. A nyugati harctéren küzdő csapatoknál tartózkodik a herceg és ott kapta meg a Német dobosok-nak azt a példányát, amelyet Wagner József dr. neki dedikált.

Ma azután Wagner dr. a nyugati harctérről levelet kapott. Az egyszerű fehér papírra ceruzával írt levél ép olyan katonás, mint akármelyik porosz közvitész tábori levele lehet. Osupán a feladó neve mellett olvasható: „Eitel Frigyes herceg őfelsége adjutánsa.” A levél magyar fordításban a következő:

— Igen tisztelt Doktor Ur! A „Német dobosok” című kompozíciója tegnap rendben megjött Ő királyi Fenséghöz. Ő királyi Fenségének ugyan itt a harctéren nem volt alkalma az Ön kompozícióját eljátszani, de a szövegét érdeklődéssel olvasta a Fenség és teljes meglepedésével fejezte ki felette. Ő királyi Fensége épen most bizott meg, hogy Önnek, tisztelt doktor ur az ajánlásért legszivesebb köszönetét nyilvánítsam. A herceg a kompozíciót nagyon szívesen fogadta és legközelebb a zenét is el fogja játszani magának. Kitűnő tisztelettel kifejezésével vagyok Önnek, tisztelt doktor ur készséges híve von Amsberg őrnagy és adjutáns.

Maximális husarak

Aradon.

(Próbavágások város által vett állatokból.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, április 9.

Ma délelőtt volt a város által vásárolt szarvasmarhák próbavágatása. Tizenhat darab tehenet és ökröt vett át a város, a megvásárolt mennyiségből és az ármegállapító bizottságnak ma délben tartott ülésén a jelen volt szakemberek kijelentése szerint, ilyen minőségű, kitűnő húst még Aradon sohasem mértek ki. A próbavágást Zubor Andor tb. főjegyző őrizte ellen és ő számolt be a bizottságnak az eredményről. A bizottságban, amely Lócs Rezső helyettes polgármester elnöklésével ülésezett, Leopold Zsigmond, Habereger György, Varjassy Lajos dr., Erdős Ignác hatósági állatorvos, Zikó János, Glück Károly és Mányi Mojsza foglalnak helyet és így minden érdek- és minden szempont képviselője van.

A főjegyző előadása szerint a levágott 717 kilogram súlyú ökrökből 465 kilogram tiszta húst kaptak, 55 kiló a faggyú és 54 kiló a bőr. A város 1417 koronát fizet az élő állatért, a melynek kilóját 1 korona 80 fillérért vásárolta. A míg a mészáros üzletébe kerül, van 20 korona fizem kiadás, 18 korona vágatási díj és fogyasztási adó, 1 korona kötél pénz, 4 korona 50 fillér szállítási költség. Ha az összes kiadásokhoz 10 százalék hasznót számítanak, ami nem sok, akkor a város által forgalomba hozandó hus önköltségi ára 3 korona. A földművelésügyi miniszternek az ár megállapítást szabályozó rendelete szerint egy szarvasmarhában 19% peccsenye, 40% leves és 41% szegyhús számítható és tekintettel arra, hogy a meleg állapotban lemezált állat kihülés következtében veszít súlyából, valamint, hogy a hus csatákat sem lehet a vevőnek odaadni, a főjegyző számítása szerint ez a hiány úgy egyenlítendő ki, hogy a peccsenye húst 3 kor. 50 fillérben, a levest 3 kor. 60 fillérben, a szegyhúst 3 korona 30 fillérben állapítsák meg.

A mészárosok a számítást nem akceptálták és Mányi kijelentette, hogy az árak nem megfelelőek, mert nem lehet 19 százalék peccsenyehúst kimérni. Aradon — így mondotta — a közönség megszokta, hogy a gulyáshusba is adjon a mészáros vesepeccsenyét és kénytelen is adni, mert rostélyost és felsárt csak igen keveset ad el, és hogy el ne romoljon, úgy ad tul rajta, ahogy tud. A városi hus különben olyan szép, hogy nagyobb árt is megbir, mert sokkal jobban jár aki ezt veszi, mint az olesó, sovány marhát.

A bizottság minden érvet figyelembe vett és a mészárosok által előterjesztett adatok alapján úgy számított, hogy a ma levágott három állatért kiadott 3981 koronával szemben 4342 koronát árulnának ki, ha a főjegyző ármegállapítását fogadnák el. A városnak nem célja, hogy a hussal nyereszkedjék, de a mészárosokat sem kívánja az őket jogosan megillető haszontól elűzni és ezért az árakat a következőképp állapította meg:

1. Peccsenyehús 3 korona 50 fillér.
2. Leveshús 3 korona 40 fillér.
3. Szegyhús 3 korona.

A város által beszerzett húst ezen az áron csak Glück Károly, Mányi Mojsza, Koch Mór, Koch Sámuel, Tschenska Ágoston, Csokán Ernő és a városi husszék árúszhatják.

A többi mészárszékekben eladásra kerülő hus árát, a kivételes törvény alapján szin-

tén megállapította a bizottság és kimondotta, hogy a konzorciumba nem tartozó hus székekben a levesthus maximális ára 1 korona 92 fillér a szegyhús, 2 korona 24 fillér a leves, és 2 korona 48 fillér a peccsenye. A rendőrség a megszabott árnál magasabban árusító mészáros ellen az eljárást megindítja.

Meghosszabbítják a képviselők mandátumát

(Újonné képviselők. — A tisztelt Ház munkatervére.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, április 9.

A képviselőház új ülészaka — mint már jelentettük — e hónap tizenkilencedikén nyílik meg. Az első ülés formális lesz, a további nyolc ülésnapon komoly, érdekes és értékes viták várhatók. Valószínűleg ezeken az üléseken sem Beöthy Pál fog elnökölni, aki katonai szolgálatot teljesít, hanem Szász Károly és Simontits Elemér.

A képviselőház katonai tagjai lemet szabadságot fognak kapni a hadvezetőségtől, hogy elegendő tehessenek képviselői kötelességüknek. Szabadságot kapnak pedig nemcsak a régi katonák, hanem azok az újonné képviselők is, akik most vonultak be, vagy vonulnak be, mint B) osztályból sorozott népfőiskolák. Salnos és tarka lesz tehát az ülések külső képe és a sok tiszti uniformis közül ki fog tarkálalni egy-két közlegényi egyenruha is, mint például a Károlyi Mihály grófé, aki mint önkéntes közhuszár fog részt venni a tárgyalásokon.

Hiányozni fog a munkapárti Zalán Gyula és az alkotmánypárt alelnöke, Déry Zoltán, akik orosz fogságba kerültek.

Az ülészak két legfontosabb tárgya: a költségvetés és a mandátumok meghosszabbítása. Még nincs eldöntve, hogy a kormány betérjeszti-e a költségvetési javaslatot, vagy pedig július elsejétől 1916. január elsejéig terjedő időre hat havi indemnitást kér. Valószínűleg ez utóbbi fog megtörténni.

Mint ahogy júliusban lejár a ciklus és az új választásokat ki kellene írni, két megoldási mód vetődött föl. Az egyik az, hogy kiírják a választásokat a minden körületben egyhangúlag megválasztják a régi képviselőt, a másik az, hogy kimondja a Ház, miszerint a háború befejezésétől számított hat hónap idő alatt irandó csak ki az új választás a addig a mandátumok meghosszabbítottatnak. Valószínűleg ez utóbbi fog történni és ez esetben több képviselő hadi jótékonyosra lemond a napidijáról, amelyet a meghosszabbított idő alatt kapna.

Ugyancsak meghosszabbítják a vármegyei tisztviselők mandátumait is.

Több fontos javaslaton kívül okvetlenül szóba kerül a katonai szállítások visszaéléseinek ügye is.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— 151

A mellényzsebbe

való zsemlyék.

(Tárgyalások a rendőrbíróságon. — Meghallgatják az iparügyi hatóságok véleményét.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, április 9.

Mikor érvénybe lépett a kukoricaliszt kötelező használatáról szóló miniszeri rendelet, amely megszüntette a péksüteményeket, és csak a vizes zsemlyét hagyta meg a pékipar finom termékei közül, emlékeztet még, hogy a vizes zsemlyék korszájának első napján milyen kínos meglepetésben volt része a közönségnek: apró, kis gömbök kerültek a kávéházak asztalára, és a zsemlyék elenyészően kis volta miatt számos feljelentés érkezett az aradi rendőrséghez, amely megállapította, hogy a vizes zsemlyét minimálisan harminc grammnyi súlyra kell készíteni. A feljelentések során megindult az eljárás több pékmester ellen, a kihágási bíróságon Weil Károly dr. rendőrbíró előtt ma volt az első zsemlye-tárgyalás.

Osvegy May Jánosné ügyét tárgyalták ma, akit március 25-ikén jelentettek fel az apró zsemlyék miatt. A tárgyaláson Krausz Gyula dr. jelent meg a cég képviselőjében, aki védelmére a következőket hozta fel:

— Március 24-ikén kaptam meg a főkapitány rendeletét, amely szerint a zsemlyéknek harminc gramm súlyúnak kell lenni. Azonnal utasítottam a sütőde első munkását, hogy ne harminc, hanem harmincöt gramm súlyú zsemlyét süssenek. A sütő még nem volt gyakorlott a zsemlyék készítésében, és így történt meg az, hogy másnapra tényleg sok kis zsemlye került forgalomba. A zsemlyéket korán reggel vitték ki a sütődeből és így nem volt módomban megállapítani, hogy megfelelnek-e az előírt súlynak. Ezután szigorúan utasítottam már a munkásokat, ügyeljenek arra, hogy legalább harmincöt grammra csinálják a zsemlyéket.

A rendőrbíróság megállapította, hogy a pékmester ellen az összes feljelentéseket március 25-ikén adták be, és ezek a március 24-iki és 25-iki süteményeket kitagásolják. Hivatalból megkeresik most az iparügyi osztályt annak megállapítására, hogy a főkapitánynak a zsemlyék súlyát előíró rendeletét mikor kézbesítették a pékeknek és csak az iparügyi osztály válasza után hoznak ítéletet a kis zsemlyék ügyében.

Ugyancsak Weil Károly dr. rendőrbíró még egy érdekes ügyet tárgyalt ma. A rendőrségnek tudomására jutott, hogy Weisz David aradi nagykereskedő valakinek tizenöt koronáért adott el fél métermázsát tengerit. A maximális ár túllépéséért megindult ellene az eljárás. A mai tárgyaláson Weisz David előadta, hogy ő az Országos Gazdasági Bizottságnak aradi diszponense és maga a bizottság is harminc koronáért vásárolja az egyes gazdáktól a rekvirált tengerit, amit igazolni tud. Különben is ő nem foglalkozott üzletében tengeri eladással, csak kivételesen, szivességből adott el egyik jó vevőjének fél métermázsát. A tárgyaláson megjelent a vevő is, aki igazolta a nagykereskedő állítását és elmondta, hogy csak szivességből juthatott hozzá a tengerihez. A rendőrbíró nem hozott ítéletet, hanem a kereskedelmi és iparkamara véleményét kérte ki, hogy fenforog-e ebben az esetben a kihágás?

Görögország szerepe a Dardanellák ostromában.

(Meggátolt partraszállási kísérlet. — Megrongált ellenséges hadihajók.)

— Távirati tudósítás. —

Konstantinápoly, április 9.

A főhadiszállás a következő kommunikáté teszi közzé:

Tegnap az ellenséges hajóraj Enos mellett a Dragodina nevű rakodó-térre mintegy husz lövést tett és azután a hajóraj egy része két órákon katonákat akart partra szállítani. A parti védősereg gyöngye óráig elegendők voltak az ellenség visszaverésére. Az ellenséges hajóraj, miután még egy házat néhány lövéssel bombázott, visszavonult anélkül, hogy kárt okozott volna.

A többi hadszíntérről nincs jelenteni való.

Elvontatják a megsérült ostromló hajókat.

Konstantinápoly, április 9. Az Osmánischer Lloyd tudósítója jelenti a gallipolii főhadiszállásról:

Április 4. Két páncélos, már kora hajnalban, mikor még sötét volt, megjelent a bejárat közelében és mintegy háromszáz lövést adott le az erődök ellen. Viszonttűzelésünk, amely kevesebb munitiópazarlással jár, egy páncélost és egy torpedóuzót súlyosan megrongált. Repülőkönkonstatálták, hogy a sérült hajók csak nagy nehézségekkel tudták a flottabázist elérni. A torpedóuzó legénységének egy részét, akik a vízbe ugrottak, fogságunkba ejtettük, míg a többiek a hajóval megmenekültek. A foglyok száma: tizenhét közember, négy altiszt és egy tiszt, valamennyien angolok. Egyiküknek jobb lábát amputálnunk kellett. Négy sebesültet kórházba internáltunk, a többieket pedig az új foglytáborba utaltuk.

A fogoly angol tiszt elmondta, hogy áruház angol tisztek a perzsi öbölben levő összes motoros révesónakokat összevásárolták, azonban hozzáértők véleménye szerint, ótszörös áron. Azért kellett ezt a manővert áruházban végrehajtani, mert különben a semleges Görögország hadicélokra nem engedte volna át a hajókat. A kis hajókat partraszállítási kísérleteknél akarják felhasználni. A fogoly tiszt azt hallotta, hogy még néhány hétig ebben a mederben fog folyni, mert az angol-francia hajónad, újabb megerősítések nélkül nem képes komoly akcióra.

Repülőkönkonstatálták, hogy a legutóbbi küldeményekben súlyosan megsérült *Queen George* és *Cornwallis* nevű nagy angol hadihajókat az udrol öbölből nyugati irányban elvontatták.

Konstantinápolyban ma külön kiadások adják hírül, hogy Lemnos és Tenedos szigeteket a görög kormány tiltakozása ellenére megszállták az angolok. A görög tiszviselőket állásukból tegnap eltávolították és külön hajón Athénbe szállították őket. A szigeteken pedig katonai adminisztrációt léptettek életbe minden téren. Lehet, hogy ez az eljárás Görögország részéről energikusabb lépésre fog alkalmat adni.

A Dette Publique sorsjegyének a napokban volt a húzás. A sors különös játéka, hogy a nőgyászkereset frankos főnyereményt egy mohamedán őrmester nyert el, aki a Dardanelláknál harcolt különös hősiességgel, majd miután fellábát amputálni kellett, a gallipolii csapatkórházba került. Az örömhírt itt adták tudtára

társai, akik zajoson ünnepezték a szerencsés invalidust.

A boszporusi partraszállási terv.

Konstantinápoly, április 9. Jelentéktelen kísérletezésektől eltekintve március 18-ika óta általában véve nyugalom uralkodik a Dardanellákban. A szövetségesek hajóerőségeiket javítják és várják a kilátásba helyezett megerősítéseket. Ezt a kényyszerű nyugalmat a törökök alaposan kihasználják, kijavítják az erődök egynémely sérülését, sőt még újabb erősítéseket is építenek. Az orosz flotta boszporusi támadása jelentéktelen volt. Zungulda és Eregli bombázása csak anyagi kárt okozott. A Medjidie elvesztését fájjalják ugyan, de a kár nem jelentékeny, mert hisz a cirkáló kicsiny, öreg hajó volt, amelynek sebessége csak 13 csomóig volt fokozható. A Boszporusban csak nagyon erős szárazföldi csapatok partraszállítása eredményezhet sikert az oroszok számára. Ez azonban lehetetlen, mert csak kis postahajók vannak, ellenben nagy szállítóhajók egyáltalán nincs. Százszor ember partraszállítása megfelelő lövész- és lelmi készletekkel, valamint a hozzávaló trénnel nagyon sok időbe és áldozatba kerülne, azonkívül a partraszálló seregnak sokkal erősebb szárazföldi sereggel is kellene összemérni erejét. A legközelebbi napokra nem várnak nagyobb eseményt.

Venizelosz az entente barátja.

Athén. Venizelosz volt miniszterelnök a következő nyilatkozatot tette:

— Ha egyetlen hadoszállal az entente szövetségeseivé lettünk volna, minden álmunk megvalósulhatna. De a vezérkar ellenszegült, mert azt hiszi, hogy Németország nemcsak Franciaországot és Angliát, hanem Oroszországot is megveri.

Az entente hajóvesztései.

Athén. A Dardanellák ostrománál súlyosan megsérült Darimouth és francia Leon Gambetta hajókat a Mudros-öbölben javítják.

Szofia. Szabastopolban egy nagy orosz cirkáló fekszik, amely súlyosan megsérült. Egy Szerbiának szánt szállítóőzös aknán felrobbant. A Nagy Péter nevű orosz petroliumőzös Batunál elsüllyedt.

Török offenzíva a Kaukázusban.

Konstantinápoly. A törökök a Kaukázusban offenzívába fogtak és Khopa közelében megtámadták az orosz jobbszárnyat.

Tisza István gróf a királynál. Mint a Bud. Tud. jelenti Bécsből, Tisza István gróf miniszterelnök ma reggel Bécsbe érkezett és a Magyar Házban szállott meg, ahol a délelőtti órákban Burián Iván báró közös pénzügyminiszterrel értekezett. Tisza István gróf a délelőtti folyamán Schönbrunnba ment és magánkihallgatáson jelent meg Öfelegénél. Mai bécsi időzése alkalmával a miniszterelnök tanácskozni fog a közös miniszterelnökkel és az osztrák miniszterekkel. Visszatérése ma este van tervbe véve.

Uj sebesültek az aradi kórházban...

(Pillanatfölvétel egy jelenetről. — Egy aradi urileány megtigyelése.)

Amint a kora délutáni órákban rendez maroparti sétámról a kórházban lassu léptekkel végig jövök — élvezve a nap első melegbb sugarainak jótékony hatását — már mesziről látom a nagy vörös keresztet lövonatok lassu közeledését. Az egybeolvadó szürke tömegben kívül semmit sem lehet megkülönböztetni, csak a lovak nehéz, vaspatkóinak ütése egyhanguan, tompán cseng...

Egy-egy elhaladó odaáll a járda szélére kíváncsian várva az érkezőket — gondolatai ezalatt talán messzire elkelandóznak — hisz mindnyájunkat közel érint e hatalmas, nagy nehéz háboru... most mindannyian közösek vagyunk egy érzésben — a fájdalomban!

Amit a távolság szürke ködfátyola burkolva rejtett előttünk és csak a Vörös Kereszt elötörő élénksége sejtani engedett, szomorú, fájdalmas valósággyá változik a közelség leplezetlen körében. Fénytelen szemű, kihalt tekintetű katonák könyökölnek ki a lassan haladó kocsiból, közönyösen nézve a járó-kelőköt.

Különcöknek tetszettek ezek az emberek sőt talán azt a benyomást is tették reám, mintha lélek nélküli testek lennének — keveset törődve avval, ami körülöttük és velük történik. De tévedtem! Ép lelki életük lássas lüktetése vonta szemükre azt a különös fatyolos fényt magába zárva változatos napok élénk történeteit.

A vöröskeresztes kocsit egy tartalék-kórház előtt áll meg. Sokan a sérülők közül oda gyűnnek és megállnak némán, szótlanul ennyi szerencsétlenség láttára. Látom, miat cikázik át a fájdalom egy-egy katona színtelen arcán... fáj a pihenő, megsebzett kezét mozgásba hozni, vagy az eltört, keresztülötött lábra állani. Keserű könnyek gyűnnek szemeimbe, talán nemcsak a fájdalom, a szerencsétlenség láttára, de oly szomorú érzés szenvedni látni és tehetetlen lenni a fájdalom iránt. Ily pillanatban teljesen eltűnik az önsz emberi érdek és párányi, tehetetlen az ember önmaga előtt!

Nehezen, lassan, de csendesén a legkisebb jejszó nélkül szálltak ki egyenkint szegény, sebesült katonák. A kórház ajtaja előtt csoportba állva, a meleg napsugarakban némi üdülést találva, várták a további intézkedést.

Meghatva e szomorú kis csoporttól, én se távoztam el, hanem szótlanul tovább figyeltem őket. Kis idő múlva kemény léptekkel jön ki a kórház kapuján egy szigorú arcú ur. Tekintete egy rövidke perc alatt körülfutja a száznaimas csoportot és komor tekintetéből azt kellett kiolvasnom, hogy nem jut eszébe az, hogy az elötte álló szerencsétlenség ember-társai és bizonyára megfélekedett arról, hogy a szenvedőkkel könyörületes lenni nem csak emberbaráti kötelesség, hanem a nemes jó lélek természetes feladata, a lelki műveltség elmaradhatlan kelleke.

— Osorda, mit csinorogtok itt — be a kapu alá — és szavai kiegészítőjékké gyakerlottgesztussal gondoskodott róla, hogy rögtön folytatba is tegye a mondottakat.

Bementek, de én még mindig ott álltam és sokáig a fülemben csengett a pár könnyelműen kimondott lelketlen szó. Önkéntelenül is összehasonlítani kezdtem az embereket és fájdalommal kellett beismernem, hogy vannak

olyanok is, kik anélkül, hogy önmaguk előtt beismernék a legesekélyebbet is, — mások előtt törpülnek el teljesen és néha csodálatosképen csak egy szó, vagy gesztus által!

(Sz. Z.)

H I R E K. LEGÚJABB.

(Táviróda, cenzurázva.)
Erkezett reggel 2 órakor.

Berlin. A német hatóságok fegyházzal büntették azokat a belgákat, akik a belga hadseregnek toboroztak a megszállott belgiumi területen.

Pétervár. A közúti vasut április 3-ikán bezúntatta forgalmát szénhiány miatt.

Pétervár. Oroszország Japánnal külön szerződésről tárgyal, hogy messze keleten érdekeit az esetleges kínai-japán konfliktusban megvédhesse.

Newyork. A japán flotta a kikötőkben befutva készen áll. Japán hadihajók mentek Shanghaiba, hogy megvédjék a japanokat esetleges kínai pogromtól.

Lisszabon. Észak-Portugáliában kiáltották a királyságot. Manuel exkirály Santanderba érkezett.

London. Az Onsel gőzöst a Themse toroklatával szemben két német repülőgép meglámadta. Tizenegy bombát dobtak a gőzös felé, de celt tévesztettek.

London. Zarina halásgőzös az északi tengeren légberopúit. Kilenc ember eltűnt. A halásgőzös valószínűleg atnára futott.

Kairó. Az angolok által kinevezett egyiptomi szultán ellen tegnap sikertelen merénylet történt. A merénylő — mint most megállapították — Mohamed Gabil nevű egyiptomi muszlim.

Bécs. Popovics bankormányzó az osztrák-magyar bank főtanácsának ülésére Budapestre érkezik. Az ülésen a bankrátát 5 és fél százalékról 5 százalékra akarják lecsökkenteni.

Berlin. A Frankfurter Zeitung jelenti Szófiából: Két orosz megbízott Szalonikiba érkezett, hogy az Oroszországgal való közvetlen vasúti összeköttetés létesítésére tárgyaljanak.

Bécs. Tisza István gróf, aki ma audiencián volt a királynál, Bécsbe utazása előtt a tegnapi napot a főhadiszálláson töltötte és onnan utazott Bécsbe. Tisza ma este visszautazott Budapestre.

Róma. A Tribuna Valonából jelenti: Albániában nagy események készülnek. Elbassan és Tirana között negyvenezer albán felkelő áll, akik Durazzót akarják elfoglalni és onnan a szerb határ ellen vonulnának.

Fiume. A Gilda nevű gőzös parancsnoka bejelentette a fiumei révhatárnak, hogy Fiuméba jövet Giuparetól huszonegy mértföldnyire uszó aknát talált és azt tizenöt lövéssel felrobbantotta.

— Prohászka püspök Aradon. Székességhérvár mély tudományu és ragyogó szónoki tehetséggel megáldott püspöke, Prohászka Ottokár dr., ki a jövő hét folyamán három napon át húsvéti lelkigyakorlatokul konferenciákat tart az aradi katolikus intelligenciának, vasárnap este a hét órai gyorsvonattal érkezik városunkba. Hivatalos fogadtatás nem lesz és csak az Autonóm Katolikus Kör tagjai jelennek

meg a pályaudvaron, hogy a kiváló főpapot megérkezésükre üdvözölje. A püspök itt időzése alatt a minorita rendháznak lesz a vendége.

— Megsebesült a háziezred ideiglenes parancsnoka. Megirtuk a múlt héten, hogy az aradi háziezred parancsnokságát, miután Wallner Ferenc ezredes egészsége helyreállítására szabadságot kapott, ideiglenesen Sertic Károly alezredes vette át. Sertic alezredes azonban csak rövid ideig látta el az aradi katonák fölötti parancsnokságot. A legutóbbi harcok folyamán Sertic alezredes ugyanis megsebesült: a füle mögött koponyalövést kapott és az orosz golyó a szeme mellett jött ki ismét. A megsebesült parancsnok helyett ideiglenesen vették át az ezred vezetését.

— Aratási közérő kirendelését kéri a város. A városi központi gazdasági bizottság ma délután Lócs Rezső helyettes polgármester elnöklésével ülést tartott, amelyen Rámer István rendőrkapitány beszámolt a tavaszi mezőgazdasági munkák állásáról és a tagok megnyugvással vették tudomásul, hogy a vetőterület nagy része meg van művelve, a még be nem vetett rész sem marad parlagon, mert mielőtt az időjárás engedi, megkezdődik a tengeri elvetése. Magról a város gondoskodik. A város belterületén lévő földek bérbe adása iránt a tanács fog intézkedni. A statisztika szerint Aradon 65zi búzával 5697, tavaszi búzával 150, rozsossal 53, árpával 1881, búkkönnnyel 194, lucernával 289, zabbal 233, tengerfűvel 6012, réppával 108, burgonyával 47, dinnyével 39, dohánnal 16, tökkel 18, uborkával 18, paprikával 94 magyar hold van bevetve. A bizottság meggyőződött arról is, hogy Aradon elég gazdasági munkás van, de azok nem akarnak elszerezni. Atírnak a tanácshoz, hogy a közigazgatási bizottság útján kérje a földművelésügyi minisztertől az aratásra a közérő kirendelését. Ha a munkások nem szerződnek, akkor mint kirendelt közérő a kivételes törvény 50. szakaszában megszabott alacsonyabb napszámot kapják. Az elnök megkérte a lelkészeket, hogy a szószékéről világosítsák fel a népet és győzzék meg arról is, hogy azok, akik most állami segélyt kapnak, dolgozni is kötelesek, mert különben a segélyt a hatóság megvonhatja. A polgármestert is megkérte, hogy ilyen irányban hasson az érdekeltekre. A bizottság végül javasolta, hogy a város szerezzen be két aratógépet, amelyet a gazdáknak bérbe adna.

— Szövetséges katonák a kávéházban. Néhány nap-nap a szövetséges német hadseregnek néhány — öt-hat — katonája, altisztje tartózkodik Aradon. A német gyalogosok a kárpáti harcok után sebesültek meg a most mint rekonvaleszcensek várják, hogy ismét a frontra mehessenek. A német katonákat Aradon érteikben minden lépésüknél nagy szimpátia kíséri: (a korzón a bámulók csoportja követi őket, a kávéházban minden szem feléjük irányul. Ma délután egyik aradi kávéházban uszonnáztak a német katonák. Amikor fizetni akartak, a főpincér egy elutasító mozdulattal tett, sőt mindegyiküknek husz-husz oigarrattát nyújtott át. A csodálkozó katonáknak magyarázatul hozzáfűzte:

— Nálunk így szokás a hőseket megvendégelni!

— Az egyik hirtelenszöke német fiú a közszónet kapcsán jókedvűen jegyezte meg:

— Na mi hitet teszünk rá, hogy Arad a világ legolcsóbb városa! Mióta itt vagyunk, még egy vasat sem fizethettünk sehol!

— Halálozás. A magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetőségének személyzete külön gyászjelentést adott ki szeretett kartársra Regécsy Mihály máv. ellenőr április hó 8-án történt elhunytáról.

— Oroszok magyarnyelvű levelezőlapjai a hadifoglyoknak. Fekete József arad-gáji földesgazdának érdekes levelezőlapot hozott a posta. Az orosz és vöröskeresztes postabélyegzőkkel ellátott levelezőlapon fia íj. Fekete József tudatja, hogy orosz fogságban van. Az érdekes levelezőlap írásra szánt fele három részre van osztva. A legalsó részen közli a fogoly katoná, hogy szüleinek, testvéreinek jó egészséget kíván és megírja azt is, hogy a nagy hideg, olyan mint idehaza januárban (a levelezőlap március 7-én kelt). Tudatja azután, hogy vele együtt van fogságban Juhász Menyhért Ferenc fia Szederhátról és Virág Mihályné gáji asszony rokona Berecz Bálint is. A levelezőlap első részét ez a német nyomtatott szöveg tölti be:

Den Verwandten Sofort absenden:

Ich befinde mich in Gefangenschaft in der Stadt . . . Gouvern . . . Ich bin gesund und nicht verwundet. Man kann mir schreiben auch in meiner Mutterspache. Herzliche Grüsse. Name und Vorname:

A praktikus levelező közepső nyomtatott része magyar fordításban adja ugyanazt, de a fordításon meglátszik, hogy szótár segítségével ácsolták össze. Így hangzik:

Tessék most küldeni rokonaimhoz.

Orosz fogolyságban vagyok városban . . . guberniába . . . Egészséges és nem sebesülve vagyok. Lehet írni hozzám is magyarul. Szives üdvölet. Névem és keresztnévem:

A megfelelő helyekre Fekete József beírta, hogy Kazán városban Gyártelep 10. rotta tartózkodik mint hadifogoly.

— Megsebesült aradi hadapród. Az aradi háziezred aranykönyvének ragyogó fejezeteit írjuk kilencedik hónapja. Sok felemelő epizódja van a vitéz aradi csapatok rettentően küzdelmes történetének, sok szívet és lelket erősítő jelenség teszi elviselhetővé azt a szomorúságot, amit a mi fiatal hősiesség magatartása közben, a háboruban elkerülhetetlen helyzetekben éri őket. Természetes, hogy együtt érezzük mindegyikük buját és baját, aminthogy a mieink az ő örömeik is. Az ezred tisztikara és legénysége igen sokszor kérte meg az Aradi Közlönyt a táborból küldött levelében, hogy jó sorokról és bánatokról adjunk hírt az itthon lévőeknek. Ez a szoros kapcsolat, amely a háziezred és az aradi közönség közt van, magyarázza meg azt az igazi és őszinte részvétet, amely az ezred egyik hősi katonájának súlyos megsebesülésének híre kellett. Lipschitz Jakabról, az aradi izraelita hitközség második jegyzőjéről érkezett az a hír, hogy ezredünk kárpáti emberfeletti harcaiban srappell lövés mindkét lábán súlyosan megsebesítette. Lipschitz, a ki mint diplomás tanító jött néhány éve Aradra, itt magán uton kitűnő eredménnyel gimnáziumi érettségét tett, majd jogot hallgatott és a mozgósítás után mint önkéntest besorozták katonának a háziezredbe. Mint hadapród őrmester, maga jelentkezett és kérte, hogy egy menetszázzal az északi harcokra mehessen, a hol kemény csatákban tűntette ki magát hősi magatartásával. A legutóbbi napokban érte őt az ellenséges ágyugolyó. A rózsahegy-i hadikórházba, majd onnan Fiuméba szállították, hogy özvegy édes anyja szerető kezei rakhassanak gyógyító irt a vitéz katoná fájdalmas sebére.

— Eltűnt nevelő. Az aradi rendőrségen bejelentették, hogy Gábor Ferenc főhadnagy családjánál alkalmasságban lévő nevelő el-tűnt. A német származású husz éves leány, Eiser Berta, két nappal ezelőtt sétáni indult a főhadnagy kis gyermekével és cselédjükkel. A Marosparton sétáltak, és a nevelő valamilyen ürügy alatt később hazaküldte a gyermeket a cseléddel, s azt mondta, ő majd utánuk fog menni. Azóta többé nem mutatkozott a leány és a rendőrség kutatása sem tudta még kideríteni hollétét. Semmilyen írást nem hagyott hátra, és így nem lehet tudni, mi történt vele. Nincs kizárva, hogy öngyilkosságot követett el, bár nem is sejtik, mi oka lehetett erre.

— Vágyak a rajvonalon. A rajvonala... Nemcsak harcolnak, nemcsak szenvednek, küzdenek és kitartanak: álmódznak is katonáink a rajvonalon. Néha, a mikor megszakad az ágyuk gránát és srappell üdvözlése, pihen a fegyver, ráér hazagondolni a hosszú harcokban keményre edzett katonáknak egy-egy perora. És a hazavágyó gondolatokból néha rimes sorok szövődnek. Hőnigyes Félix aradmegyei tartalékos hadapród küldte ma hozzánk az északi harcterről ezt az egyszerű és megkapó néhány soros verset, a mely szintén így termett: verses szót „Vágyak a rajvonalon.”

Ugy szeretnék veled csak még egyszer járni
Külvárosi tájak s kihalt utcák hosszán,
Szeretném a kezed a kezembe zárni
S csókos ajkad forró csókban vonni hozzám.

Ugy szeretnék neked egy levelet írni.
Hogy most ágyuk szólnak itt a csatateren
És a gránát-tüzet nem fogjuk kibírni
És én már közeli halálomat érzem...

Hosszan belenézve szép szemed tüzébe
Ugy szeretnék hozzád csak még egy szót szólni
S egy utolsó fájó bucsu csóktól égve,
Örök bucsuzásul válladra omlani...

Szeretnék a fehér futó felhők nyomán
Egyszer visszafelé elhagyott hazámba...
De a gránát úgy zug, mint a vészes orkán
És én már belátom, hogy minden hiába.

— Akik a lengyel légióba kíváncsiak. A kalandra vágyó új lélek ábrándjainak netovábbja a háború óta a lengyel légió. Belépni a lengyel ifjak önkéntes seregébe és végigharcolni velük a háborút, sok fiatal ember képzelését foglalkoztatta ez a terv. Persze csak kevesen tudták, hogy megvalósíthatatlan ábránd-eit rajongtak, mert a lengyel nemzeti szövetség eöbke már néhány hét előtt közölte, hogy a lengyel légióba ezután senkit sem vehetnek fel, miután mindenféle katonai toborzás magánosoknak tilos. Három aradi ifju, egy városházi tisztviselőnek tizenhat éves fia és két pajtása tegnap megszöktek Aradról és hátrahagyott leveleikben megírták, hogy nem nyugoznak addig, míg nem sikerül bejutniuk a lengyel légióba. A három fiatalembernek már második ilyen természetű kalandja ez. Néhány nappal ezelőtt ugyancsak elszöktek otthonról, a megröszmült szülők persze azonnal keresztették és Budapestben meg is találták őket. Akkor is a lengyel légió felé törekedtek és nagyon elkeseredtek, amikor haza kellett jönniük. Most másodszer is nekivágtak a bizonytalan utnak, elegendő pénz, felszerelés nélkül, és a szülők aggódva várják, sikerül-e megint megtalálni a kalandos vérű ifjakat, mielőtt céljukat elérnék. A rendőrség is keresi a szökevényeket.

— Bolgár bandák támadása a szerb vasutak ellen. Nisből jelentik a Temps-nek: a bolgár betörésnek az volt a célja, hogy szétrombolja Szaloniki és Uszküb között a vasúti összeköttetést. A bolgároknak sikerült is megrognálni a Vardar hidját. Mivel Szerbiába az utóbbi időben ezen a vasúti vonalon nagy hadiszerszállítás történt, a pálya megrognálását nagyon meg fogja érezni a szerb hadsereg. A szófiai szerb követ tiltakozó jegyzéket akart átadni a bolgár miniszterelnöknek, aki azonban Ticev hadügyminiszterhez utasította őt panaszával. A hadügyminiszter kijelentette, hogy neki nincs tudomása bolgár betörésről, azonban annyit hallott, hogy Új-Szerbiában zavargás van és hogy a határhoz közeledő falvakból sokan Bulgária területére menekültek.

— Halál borozás közben. Kóta Kázmér negyvenéves órásmester ma délelőtt egy Mikes Kelemen-utcai vendéglőben ivott. Az órásmester, aki szelvdélyes alkoholistá volt, ivás közben hirtelen lefordult a székről és meghalt. Az esetről értesítették a rendőrséget, a halottat a mentők beszállították az első-temető halottsházába. Az orvos megállapította, hogy a halált szív-szélhűdés idézte elő.

— Tilos előre összevásárolni az idei termést. A kormány ma kiadott a mai napon életbeléptetett rendelettel tiltja és érvényteleníti a jövő évi termés-adás-vételét. A rendelet szakaszai ekként hangzanak: Tilos és semmis az olyan szerződés, amely a magyar szent korona országában az 1915. évben betakarítandó következő mezőgazdasági terményeknek, úgymint búzának, rozsának, kétszeresnek árpanak, zabnak, tengerinek, hüvelyeseknek, repcének, olajmagvaknak és burgonyának általában történő vagy az ily termés reményének meghatározott áron való adás-vételére vonatkozik. Ez a tilalom a fentebb fel nem sorolt mezőgazdasági és a kertészeti terményeknek, különösen a borsnak és a gyümölcsnek adás-vételére nem terjed ki. További intézkedésig tilos a felsorolt, a magyar szent korona országában az 1915. évben betakarítandó mezőgazdasági terményeknek az 1. §. alá nem eső módon történő előre eladása és vétele is. Az ennek előlétrejött ügyletek semmiek. A rendelkezések kiterjednek a buza, a rozs, a kétszeres, az árpa, a zab és a tengeri összes őrleményekre is. Aki a rendelkezést megszegi, ily tiltott ügyletet közzétett, vagy megkötésében közreműködik, kihágást követ el és amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, az 1912. LXIII. t. c. 15. §-ának második bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által az 1914. L. t. c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronaig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A rendelkezéseket a jelen rendelet életbeléptése előtt létrejött ügyletekre is alkalmazni kell. Az ily ügyletek alapján adott vételárrelőlegek és egyéb szolgáltatások visszakövetelhető. A büntető rendelkezést azonban a rendelet életbeléptése előtt elkötött cselekményekre nem lehet alkalmazni. A rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

— Magyarok nagyszónya... segíts minket. Ez a felhívás két minden magyar alkon most, az 1914-15. évben dúló világháború rettenetes bányatorgatásai közben. És ezt, ezt a régi magyar fohászt örökölte meg Lukácsy Lajos neves szobrász művész egy másfél arasz nagyságú, domborművű plaketttel, amely kis helyre művészi elrendezésben állította be két oldalon a fegyvere mellett álló két katonát, a mint a feltűzött szurony markolatán, összekelesztett kézzel, áhitatosan fordulnak a közösen lévő szűz anyához és a kis Jézushoz, — régi magyar hitünk, bátorságunk és honszerelmünk jelképe gyanánt. Az örök magyar dicőség e remek emléket most sokszorosítják, hogy olcsón jusson e különben is megindítóan kedves szabadszhez a közönség. Előjegyzéseket elfogad a szobrászművész: I., Várkertbázár.

— Az elveszett fogsor. Egy fővárosi lapban a következő apróhirdetés jelent meg ma:

Elveszett

hatodikán délután az Oktogontól Kertész-utcaig aranyba foglalt első fogsor, öt arany és két porcellánfoggal. A megtaláló megfelelő jutalomban részesül. Kertész-utca 37.

Arról, hogy hogyan veszett el az öt arany és két porcellán fog, hogyan esett ki észrevétel nélkül egy egész fogsor, arról nem szól a hirdetés.

— Adományok az aradi szegénytanulóknak. A társadalom jótékonyát most nem szabad szétforgácsolni, minden fillérünk a háború humanizmusáért, de akinek módjában áll más jótékonyosok istápolása is, annak a jótéteménye kétszeresen áldásos. Az aradi szegénytanulók egyesülete ezidén, a háborúra való tekintettel nem indított gyűjtést, de Hauser ezredesné elnöknő, a szegénygyermek jótékony pártfogója hálásan fogad minden önkéntes adományt. Újabbban a következő önkéntes adományok érkeztek a szegénytanulók istápolására: Első Aradi Takarékpénztár 100 korona, Aradi Csanádi Takarékpénztár 200 korona, Aradi Ipar és Népbank 50 korona; báró Bánhidy Antalné 20 korona, gróf Wenckheim Frigyesné 20 korona, Aradmegyei Takarékpénztár 100 korona, amely adományokért ezúton mond köszönetet Hauser ezredesné elnöknő.

— Az új ügyvédi nyomtatványok Kerpelnél.

— 35 dekás tábori dobozok Kerpelnél

Az elszakított román tartomány.

(Besszarába szerepe a háboruban.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, április 9.

Besszarába... Annyira kevésbé európaiasán hangzik ez a név, hogy az ember kísértetbe esik: ezt az országot valahol messze keleten, vagy egyenesen Ázsia szeretné keresni. A valóságban pedig Oroszországnak a hozzáink legközelebb eső kormányzóságai közül való; Arábiához semmi köze, a nevét e besszusok néptől kapta, amely a VII. században uralkodott rajta. A lakja hosszúság, nyugaton a Pruth, keleten a Dnyeszter határolja és a román határ mentén a Duna forróláig és a Fekete-tengerig húzódik le. Területe mintegy 6000 négyzetkilométer, tehát a legnagyobbat dunántúli megyék területénél. Lakosságának sűrűsége nagyon csekély (félannyi), mintegy másfél millió lakosa van.

Besszarába tehát fekvése révén határvidék és minthogy ezen a tájékon a hajdan-kortól kezdve a mostanig, az államok szemben állanak egymással, meg kellett ismerkedni a hadsínthoz vált tartományoknak ki kellett tenni lenniük. Az ókorban a római birodalom Dacia nevű tartományának része volt és ma is keresztül metszi egy hosszú sáv, amely Trajanusz árka néven ismeretes. De még jóval Róma összeomlása előtt elragadták a gótok ezt a tartományt és a bizánci birodalom s a mai napra rajta hatalmát érvényesíteni. Egymásután birtokolták az avarok, bolgárok, szlávok, mongolok és számos más törzs. — 1503-ban a törökök hódították meg és ezzel évszázadokra az Oroszország és Törökország között folyó számtalan háború fő színhelyévé vált. Az 1812-iki bukaresti bére révén orosz birtok lett; egyik része átmenetileg Románia birtokába került a krími háború után, de Oroszország 1878-ban újra visszazsuzarta és cserébe adta érte a Dobruzárt, a Fekete-tengernek vele határos partvidékét. Oroszországra nézve nagyon előnyös volt a csere, Romániára nézve ellenben nagyon rossz ellenszolgáltatás azokért az értékes határterületekért, amelyeket Oroszország mellett véghezvitt.

Besszarába helyzeténél és történeténél fogva nagyon csudálatos, hogy népessége fajok tekintetében tarka keverék. A lakosság nagyobb része román és az errie, meg az 1818-ban történt erőszakos elszakításra való emlékezés óta Romániában az Oroszország ellen megnyilvánuló hangulatot. De laknak Besszarabiában törökök, vagy amint általában mondják, tatárok is, akik jórészt Krimből vándoroltak be. Kisebbségben bolgárok, cigányok és görögök is lakják. Az ott élő oroszok száma sem magas és ezek is nagyjából bevándorolt oroszok, ukrainai hivatalnokok. — Nagy számmal vannak zsidók, különösen a városokban. Vannak német parasztok is. Besszarába egy időben a német parasztok kivándorlók nagyszámú települő helyei közé tartozott és fékként a napoleoni uralkodás összeomlása után elkövetkezett belpolitikai reakció elől menekült ide sok hesszeni sváb. A német bevándorlók megőrizték nyelvüket és szokásaikat, a faluk neve még mindig német és ezek a falvak különösen tisztaságuk révén különböztethetők meg az orosz falvaktól.

Az északi részében dombos Besszarába, a Kárpátok legutolsó nyulványai érnék ideig, délen azonban sík és termékeny. A talaj itt a híres orosz „fekete föld.” Meleg, nyáron megterem a déligyümölcs is: narancs, dohány és szőlő, még pedig ezekből is a jobbifajta. Természetesen a gazdaságunk itt is fontosabb, a buza mellett főként a kukorica játszik nagy

szerépet. A tengeri szára két méternél is magasabb és a lovas embert könnyen elfödi. Mammaliga néven a népesség fő táplálékai közé tartozik a kukoricalisztból készült készítmény, amelyet egyébként a balkáni államokban is eleget fogyasztanak. A tengeri fogyasztásával csodálatosképpen szinte össze van kötve egy gonosz betegség: a pellagra, amelyet egyes orvosok a kukorica élősdi gombáinak tudnak be. Kinos és hosszadalmas bőrbetegségként jelentkezik, de folyton fokozódó szellemi zavarokat idéz elő. A tartomány őstermelésében szerepet játszik még a sótermelés is, amely a tengeről elzárt lagunákban történik. Az ilyen mocsaras vidék neve „limánok“, amelyek egyébként a Fekete-tenger egész északi partját jellemzik.

Az elsősorban agrárius ország ipari termelése nem jelentős és főként a mezőgazdasági termékek feldolgozására, például a dohánygyártásra irányul, a minék termékei a baromtenyésztéssel egyetemben teszik a kifelé irányuló kereskedelmi forgalmat. Akkerman, amely a Dnyeszter torkolatánál fekszik, nem jelentéktelen kikötőváros és egyébként ősi telep. Már az ókorban alakult ezen a helyen Milefosz városának egy gyarmata Tirasz néven, amelynek nemzeti istensége Achilleus volt. A helyen később szláv hódítók Bjelgorod városát, a „tehér várost“ alapították. Főváros Kisenev, amelyet Puskin annakidején Atokvárosnak nevezett és az ember meg is érli, ha megnézi a várost, hogymiért. Meglehetősen nagy vidéki város, van körútja, székesegyháza, mégiscsak olyan, mint valami vidéki fészék. Néhány európai jellegre törekvő utcájától eltekintve, falusias. A város népsége jórészt zsidó. 1905-ben itt voltak a legborzalmasabbak a pogromok.

Kisenev az ország legfontosabb vasúti vonala mellett fekszik. — A vonal kevéssel Odessza előtt válik el a nagy Varsó—Odessza-i fővonalától. Tiraszponnál halad át a Dnyeszteren és Benderinél még egy kis szárnyvonalat bocsát ki dél felé, amely Galiciánál éri el a Duna torkolatát. Benderi XII. Károly svéd király révén ismeretes a történelemben. A király poltavai veresége után öt éven keresztül itt élt, mint a törökök „vendége“, míg a szó szoros értelmében vett ostrom után ki nem verték a táborból a „házigazdák“. Ma Benderinnek mintegy 30.000 lakosa van és egyike Besszarábia legnagyobb városainak.

Besszarábia északi csúcsa osztrák területig ér. A Dnyeszter Galiciából folyik és ott, ahol a Dnyeszter és Prut között levő keskeny földszalagjával Bukovinát érinti a tartomány, van Chotin, a Dnyeszter-parti orosz vár, amelyet bizonyára az orosz betörés támaszpontjának építettek ide. Ezt a Chotint már bombázzák csapataink. Ma nem valószínű, hogy Besszarábia a háború színterévé váljék: sokkal messzebb fekszik Oroszország szívéből. Persze, ha Románia, amely mintegy 400 kilométernyi hosszúságban határos Besszarábiával, állna szemben Oroszországnak, másként fordulnának Besszarábiában is a dolgok.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szombat, 1915. évi április 10-én:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Berki Lili vendégfelléptéve:

Eva.

Operette.

Kezdés: este 7/8 óraker.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

Fog-Krém

KALODONT

70 Fillér

1890

NYILTÉR.*

Miért olvassa
előszeretettel
a közönség az
Aradi Közlöny-t?

Mert:

Az Aradi Közlöny

ma Magyarország legelterjedtebb, leg-tartalmasabb és legkedveltebb vidéki napilapja, mely a háború alatt is a közönség fokozottabb igényeit tartotta szem előtt és nem szállította le szövegrészének terjedelmét és ma is a régi nagyságban jelenik meg.

Az Aradi Közlöny

a világháború eseményeiről mindenkor a legalaposabb és a legfrissebb tudósításokban számol be. Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborús híreinek megbízhatósága révén is legolvasottabb napilap.

Az Aradi Közlöny

mindenható közeti hű olcsóságát.

Az Aradi Közlöny előfizetési árai:

Helyben:	Vidéken:
Egy óra 2 K — f.	Egy óra 2 K 40 f.
1/4 évre 6 K — f.	1/4 évre 7 K — f.

Grünberger R.

**E
L
Ö
N
Y
O
M
D
A**

Arad, Atzél Péter u. 3., I. em.

**Költőködők
figyelmébe!**

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad Deák Ferenc-utca 42 sz.

APOLLO

SZÍNHÁZ.

10-én, szombaton

A fekete álom

artista történet 3 felvonásban. Irta: Urbán Gad.

Főszerepben:

Asta Nielsen

és

W. Psylander.

Kaland a háremben
vigjáték 3 felvonásban.

Főszerepben:

Ritta Sachetto.

Az előadások pontban 5, 7 és 9 óraker kezdődnek és nem folytatólagosak.

Használt ólom

megvételre kerestetik.

A szépségápolás titka a használandó
szépségápolószerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely krém 1 korona.

Színes arceporok!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testszin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

8294—1915.

Hirdetmény.

A m. kir. ministerium 1119—1915. sz. a. a kőafogyasztásra szánt buza, rozs, árpa és tengerliszt előállítására és forgalombahozatalára vonatkozólag a következő intézkedéseket tette:

1. §. Lisztet eladásra őrölt malomvállalatok csak az alábbi 2-6 szakaszokban meghatározott minőségű lisztfajtákat állíthatnak elő; csak a lisztfajták szállítása iránt vállalhatnak kötelezettséget. A búzából, rozsból és árpából előállított lisztet úgy a malomvállalatok, mint mások a búzából őrölt finom téstaliszt kivételével csak a 4 és az 5. szakaszok megfelelően keverten bocsáthatók áruba.

2. §. A búzát oly malomokban, amelyekben többféle lisztminőséget állítanak elő, az egynemű korpa és hulladék elvonása után, annak figyelembe vételével, hogy a takarmánylisztet előállítani tilos, 87 százalékra kell kiőrölni és abból a következő három fajta lisztet szabad előállítani: 1. finom téstalisztet, avagy esetleg részben darát, a megörlés alá vett gabonamennyiség összűlőjének legfeljebb 7 százaléka erejéig; 2. a főzöllisztet, a gabonamennyiség összűlőjének legfeljebb 20 százaléka erejéig; 3. a kenyérlisztet oly mennyiségben, hogy a lisztfajták együttesen a megörlés alá vett gabonamennyiség összűlőjének 87 százalékát adják. Oly malomvállalatok, amelyek csak egy minőségű lisztet állítanak elő, kötelesek a búzát 90 százalékra kiőrölni.

3. §. A rozsból a megörölt mennyiség 88 százalékának megfelelő egységes minőségű lisztet kell előállítani.

4. §. A 2. és 3. pontban meghatározott búzalisztet, valamint az egymintőségű búzalisztet és rozslisztet csak a lisztelő anyagok valamelyikével a következő arány szerint keverve szabad forgalomba hozni és pedig: 1. a főzöllisztet az előállítandó lisztkeverék összűlőmennyiségének 50 százalékát tevő árpa, vagy tengerliszttel de nem keletve együtt. 2. a búzakenyérlisztet és a sima őrlésű buza lisztet, valamint a rozslisztet választás szerint az előállítandó lisztkeverék összűlőmennyiségének teljes 70., vagy teljes 80 százalékáig lisztelő anyagokkal (árpa, vagy tengerliszt) keverve oly módon, hogy a lisztkeveréknek legalább 50 százalék tengerlisztet kell tartalmaznia. A belügyminister eltérő rendelkezéseket állapíthat meg ott, ahol tengeriben hiány van. Felhatalmaztatik a kereskedelemügyi minister, hogy a felsorolt lisztelő anyagok sorát kibővíthesse.

5. §. Árpából a megörölt mennyiség 78%-ának megfelelő egységes minőségű lisztet kell előállítani. Árpalisztet tisztán forgalomba hozni tilos.

6. §. Tengeriből a csipuantin kivételével, mely a megörölt mennyiség 93 százalékára őrölhető ki, a megörölt mennyiség 87 százalékának megfelelő egységes minőségű lisztet kell előállítani.

7. §. Oly malomvállalatoknak, melyek a lisztkeverést maguk nem végezhetik, a kereskedelemügyi minister kivételesen engedélyt adhat, hogy az egyes lisztfajtákat más malomvállalatoknak keverés nélkül eladhassák.

8. §. Az előző szakaszokban foglalt rendelkezések megtartásának ellenőrzése céljából a kereskedelemügyi minister 1914. évi november hó 27-napján 84.204. szám alatt kiadott rendeletében foglalt intézkedések is érvényben maradnak.

9. §. A jelen rendelet értelmében előállított keveréklisztet mindenkor csakis a liszt keverékarányának feltüntetésével mellett szabad árusítani.

10. §. Malomvállalatok, melyek lisztet, vagy őrleményt bérért, vagy bizonyos hányadért kizárólag az őröltető félnek házi szükségletére állítanak elő, a felektől búzát, vagy rozst őrlésre csak úgy vállalhatnak el, ha a fél egyidejűleg legalább ugyanannyi árpát vagy tengerit hoz őrlés végett magával. A vámörölmalomvállalat az ily módon őröltetésre hozott búzából és rozsból a fél részére a korpán kívül legalább 15 százalék finomabb lisztet kivonhat, a többi buzarozsaszt keverés nélkül, de csak az egyidejűleg őrölt árpából vagy tengeriből nyert liszttel együtt szolgáltathatja át az őröltető félnek.

11. §. Olyan malomvállalatok, melyek őrleményt eladásra, vagy kicserélésre állítanak elő, a vámöröléselnél szintén kötelesek mindenben a jelen rendelet szabályait megtartani.

12. §. A katonai igazgatás részére lisztszállításokra jelen rendelet intézkedései nem vonatkoznak.

13. §. A ki a jelen rendeletet megszegi, két hónapig terjedhető elzárással, és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

14. §. A vámkülföldről származó gabonának megörlésére a jelen rendelet nem vonatkozik.

15. §. A jelen rendelet életbelépésével, a m. kir. ministeriumnak 1914-iki 8681—8912., valamint 1915. évi 411—412. szám alatt kiadott rendeletei hatályukat veszítik.

16. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Arad, 1915. évi április hó 8.

A városi tanács.

1479—1915.

Árverési hirdetmény.

Ópécska község tulajdonát képező és circa 15260 katasztrális holdra terjedő vadászati jog 1915. év augusztus 1-től 1921. év július 31-ig, vagyis egymásután következő hat évre folyó évi május hó 6-án, d. e. 9 órakor Ópécskán a község házában bérbe fog adatni. Az árverési feltételek ugyanott a jegyzői irodában betekintheők.

Ópécskán, 1915. év április hó 5-én.

1315

Előjáróság.

**Köhögés,
rekedtség és
elnyájkásodás**

ellen megbízható és leg-
jobb hatású szer a

Tussinal-cukor

Ara 70 fillér.

Tussinal-tea

Ara 50 fillér.

A mértéktelen dohányzás-
szervedély

legbiztosabb, legegészségesebb
és legkellemesebb allanszere a

Menthol - cigaretta

1 darabnak az ára, mely hosszú
időre elég: 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A
szájüreget desinficiálja, utóíze
igen kellemes. Ara egy porcellán-
szelencének 60 fillér.

Fejkorpát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a
világhírű „Tegerit” korpa-
kenőcs.

Ara egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Magyeházzal szemben.)

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
2. Jelige alatt.
3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megadni.
4. Legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
5. cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

OKTATÁS.

Elvállalok

házi tanítványul gymnasiumi, reál, vagy polgári iskolai alsóbb osztályu tanulókat csekély díjazással. Cím a kiadóhivatalban. 1316

ALKALMAZÁST NYER.

Hadmentes tisztviselőt

keresek azonnali belépésre, ki úgy az eladás, mint pedig a magyar-német levelezés terén teljes jártassággal bír. Fránel S. 15-zei fakeskedő, Arad. 1320

Egy elarusító leány,

ki a román nyelvet bírja, cipőüzletbe felvéteük. Ajánlatok „Elarusítónő” jellegre a kiadóhivatalba kéretnek. 1319

ALKALMAZÁST KERES.

Könyvelő

ki az iródi munkákban gyakorlattal bír, alkalmazást keres. Cím a kiadóban. 1290

Gazdatiszt állást

keres 1915. év október hó 1-re egy 49 éves, nős, családos, izraelita gazdatiszt, ki e téren 30 éve működik és gyakorlati vizsgát tett. Bővebbet íj. Reicher Károly Arad, Varjasey Lajos-utca 63. sz. 1302

KIADÓ LAKÁS.

Első emeleti

utcai lakás egy szoba alkovval, előszoba, udvari szoba, fürdőszoba, május 1-re kiadó. Szabadság-tér 5-6. sz. 991

Boros Béni-tér 20. szám alatt II. emeleten utcai 3 szobából és mellékhelyiségekből álló modern erkélyes lakás, II. emeleten utcai 2 szobából és mellékhelyiségekből álló lakás. Boros Béni-tér 20/b szám alatt II. emeleten utcai 2 szobából és mellékhelyiségekből álló lakás, folyó év május 1-re kiadó. Értekezhetni: Laendler Aladar gőzfűrésze irodájában. 1245

Kiadó lakás.

Gyár-u. 21. sz. alatt 3 szobás lakás mellékhelyiségekkel és nagy virágos kerttel azonnal olcsón kiadó. Bővebbet Cukor László fakeskedőnél. Telefon 818. 1289

2 szobás

udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnala kiadók. Bővebbet a házmeztérnél.

Kiadó

május 1-re 3 szoba és hálófülkéből álló utcai lakás Magyar-utca 27. sz. 1309

Andrássy-tér 8. sz.

alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, május 1-re kiadó.

Kiadó

Asztalos S.-u. 2-3. sz. alatt 2 utcai, 1 udvari, hálófülke és fürdőszobából álló II. emeleti lakás a sütőszékes mellékhelyiségekkel, azonnala, vagy 1915. május 1-re. Bővebbet a lap kiadóhivatalában.

ÜZLETEK.

Boros Béni-tér 20. szám alatt 2 bolti helyiség azonnala kiadó. Értekezhetni Laendler Aladar gőzfűrésze irodájában. 1246

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Burgonya kapható

nagyon szép és kitűnő minőségű Färber Lajos cégnél, Arad 1308

Nemesfűz

dugványok, málna, ribiske, pöszméték, tövek és bokrok, díszcserjék és fák, rózsák, gyümölcsfák, utcai sorfák és mindenféle fatiskolai termékek jutányos árban beszerezhetőek: szatmári Szabó István faiskolájából Pankota. Árjegyzék ingyen. 807

Fapiraszállító

1000 db. 5 koronáért kapható Pichler Sándor pspirkereskedésében, Szabadság-tér. 781

Valódi nyiri

vetni való prima, sima rózsaburgonya kapható n gysan és kicsinyben Rubinstein M. nál Aradon (Minorita-palota.) 1253

Frisz nyirségi rózsaburgonya kapható Erzsébet-utca 9/b. 1292

Kis gyermek-telókoosi

megvételre kerestetik Hunia női kalapüzletében, Forray-utca. 1310

Kalmár József villanszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz. Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözők figyelmébe: villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

Veszek és eladok: burgonyát, babot, szalonnát, zsirt, tarhonyát, szappant

waggontételenként és mmá-zsánként.

Kalmár Endre

Asztalos és Chorin-u. sarok.

6294—1915.

Hirdetmény.

A m. kir. Ministerium 1111/915. szám alatti rendeletével a korpának forgalomba bocsátására és a korpáért követelhető legmagasabb árra vonatkozólag a következő intézkedést tette:

1. § Minden malomvállalat a jelen rendelet életbelépése után végzett mindennemű őrlésből származó összes buza, rozsa, árpa- és tengeri korpát ideértve az említett gabonafélék minden egyéb őrlési hulladékát (konkoly stb.) is forgalomba bocsátani az alább megállapított legmagasabb áron és a földművelésügyi minister által kiadandó rendeletnek megfelelően köteles. Az előbbi bekezdésben említett korpáért követelhető legmagasabb ár: 1. tuzs-, rozsa- és árpa-korpánál 17 korona, 2. tengerikorpánál 10 korona. Ez az ár magában foglalja a rakodó állomá huz való szállítás költségét is és azt métermérsánként (100 kg) tiszta súlyra, zsák nélkül kell érteni.

2. § A katonai célokra végzett őrlésekből származó korpára ez a rendelet nem vonatkozik.

3. § Aki a jelen rendelet megszövegi, két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

4. §. Ez a rendelet kihirdetésével.

sének napján lép életbe. Hatály Horvát-Szlavonországra terjed ki. Arad, 1915. április hó 8.

A városi tanács.

Gépészkovács és bogárnármester kerestetik

éves szerződötetésre Györgyszállási gazdaságban, Temesfüves (Temesmegye.)

7987—1915.

Hirdetmény.

Arad szabad királyi város közönsége kezelése alatt álló különböző alapok 1913—1914. évi zárszámadatait és azok mellékletét 1915. évi április hó 8-tól számított 15 napra a városi számvevőség hivatalos helyiségében közsemlére kitéttük.

Erről a város közönségét azzal értesítjük, hogy jogában áll ezen zárszámadatok adatai ellen esetleges észrevételeit az 1886. évi XXI. t. cz. 17. §. értelmében megtenni, illetve a polgármester urnál benyújtani.

Arad, 1915. évi április hó 6-án.

A városi tanács.

Nyomtatványok

csinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda r. t. nyomdájában.

Községek előjáróságainak, Vörös Kereszteknek, Kereskedőknek ajánlok

nyirségi

Rózsa burgonyát

garantált szállítási kötelezettséggel

Kalmár Endre

terményüzlete ARAD, Asztalos Sándor-utca és Chorin Aron-utca sarok. —: Telefon 670.